

ევროპის უნივერსიტეტის
სამართლის ინსტიტუტი
European University
Institute of Law

საერთაშორისო ონლაინ კონფერენცია
„საქართველო და ევროკავშირი –
სამართლებრივი და პოლიტიკური ვექტორები“

Online Conference

“GEORGIA AND THE EUROPEAN UNION –
LEGAL AND POLITICAL VECTORS”

6 დეკემბერი

2024

December 6

ევროპის უნივერსიტეტის
სამართლის ინსტიტუტი

EUROPEAN UNIVERSITY
INSTITUTE OF LAW

Law.org.ge

დირექტორი: იოსებ კელენჯერიძე
Director: Ioseb Kelenjeridze

იოსებ კალენჯარიძე

ევროპის უნივერსიტეტის სამართლის
ინსტიტუტის დირექტორი

მისალმება

მოგესალმებით,

მადლობას გიხდით დღევანდელ ღონისძიებაში მონაწილეობისთვის.

ევროპის უნივერსიტეტის სამართლის ინსტიტუტი ატარებს ონლაინ საერთაშორისო კონფერენციას სახელწოდებით: საქართველო და ევროკავშირი – სამართლებრივი და პოლიტიკური ვექტორები.

კონფერენციის მიზანია ხელი შეუწყოს აკადემიურ დისკუსიას საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ურთიერთობის, სამომავლო პერსპექტივებისა და თანამშრომლობის შესახებ. განხილული იქნება საქართველოსა და ევროკავშირს შორის არსებული სამართლებრივი და პოლიტიკური გამოწვევები.

აღნიშნული კონფერენცია წარმოადგენს გაგრძელებას გასულ წელს „თბილისის მერიოტში“ ჩატარებული ღონისძიებისა, სადაც ევროკავშირის ექსპერტების მონაწილეობით განვიხილეთ საქართველოს ევროკავშირში გაწევრიანების პერსპექტივები.

დღევანდელი ღონისძიება განსაკუთრებულ დატვირთვას იძენს იმ ფონზე, რა მოვლენებიც დღეს საქართველოში ვითარდება. საქართველოს დედაქალაქს მანიფესტაციების დიდმა ტალღამ გადაუარა, რაც ევროკავშირთან საქართველოს ურთიერთობას უკავშირდება.

ყველამ ვიცით, რომ საქართველომ მტკიცედ გადაწყვიტა გახდეს ევროკავშირის წევრი ქვეყანა და ეს სურვილი გაცხადებულია ჩვენს კონსტიტუციაში. 2014 წელს საქართველომ ხელი მოეწერა ასოცირების ხელშეკრულებას და მას შემდეგ ჩვენი ქვეყანა აქტიურად მუშაობს, რათა საქართველოს კა-

ნონმდებლობა ევროკავშირის დირექტივებთან სრულ შესაბამისობაში მოვიდეს. ამ მხრივ გვაქვს კიდევ წარმატებები, რაც საქართველოსთვის კანდიდატის სტატუსის მინიჭებაში გამოიხატა.

მიუხედავად ამისა, არსებობს სირთულეები, მე არ ჩამოვთვლი ქრონოლოგიურად მოვლენებს, შევხები მხოლოდ ევროკავშირის ბოლო კრიტიკულ რეზოლუციას, კერძოდ: ევროპარლამენტმა მიმდინარე წლის 28 ნოემბერს მიიღო რეზოლუცია, სადაც შემდეგი სახის შენიშვნებია ხაზგასმული:

პირველი, რასაც EU საქართველოს ხელისუფლებას საყვედურობს, ეს არის 26 ოქტომბრის არჩევნების გაყალბება. ჩვენ ვიცით, რომ საპარლამენტო არჩევნების დღეს, ხმის მიცემის პროცესს აკვირდებოდა ყველაზე მაღალი ლეგიტიმაციისა და სანდოობის ორგანიზაცია ეუთო/ოდირის 500-ზე მეტი თანამშრომელი. მართალია, ეუთო/ოდირის საბოლოო დასკვნა ჯერ არ გამოქვეყნებულა, მაგრამ, 11 ოქტომბრის შუალედური დასკვნის საფუძველზე, ეუთო/ოდირი სრულ ნდობას უცხადებს საარჩევნო ტექნოლოგიებს, ხოლო ზემოთ აღნიშნულ რეზოლუციაში სწორედ საარჩევნო ტექნოლოგიები დგას კითხვის ნიშნის ქვეშ.

შემდეგი მოთხოვნა არის ის, რომ ევროკავშირი მოითხოვს საქართველოსგან „უცხოური გავლენის გამჭვირვალობის შესახებ“ და „ოჯახური ღირებულებების შესახებ“ საქართველოს კანონების გაუქმებას და აცხადებს, რომ ამ კანონებით ვერასდროს შევალთ ევროკავშირში.

საზოგადოების ნაწილს სჯერა, რომ აღნიშნული კანონებით ქვეყანამ ევროატლანტიკურ კურსს გადაუხვია, ნაწილი კი მიიჩნევს, რომ ამ კანონების პრინციპული დაცვით საქართვე-

ლომ სუვერენიტეტი განიმტკიცა, რადგან გარკვეული ძალები უცხოეთიდან უხეშად ერევნიან ქვეყნის შიდა საქმეებში. ორივე მხარე პრინციპულად იცავს თავის პოზიციას, თუმცა, უმეტესად, ძირითადი აქცენტები კეთდება პოლიტიკურ ასპექტებზე და ნაკლებად – სამართლებრივ მხარეზე. აღნიშნულმა უთანხმოებამ მასშტაბური ხასიათი მიიღო და საზოგადოების პოლარიზაცია და ურთიერთდაპირისპირება გამოიწვია.

ამ კანონების შინაარსში არ შევალ, თუმცა ერთს აღვნიშნავ, რომ საქართველოში „უცხოური გავლენის გამჭვირვალობის შესახებ“ კანონის მიღების შემდგომ, ძალიან მალე, 2024 წლის ივნისში ვიხილეთ საფრანგეთში უცხოური ჩარევის წინააღმდეგ კანონის მიღება, რომლის მიზანია, „იდენტიფიცირდეს უცხოური ინტერესების წარმომადგენლები საფრანგეთში“, ისინი უნდა დარეგისტრირდნენ საფრანგეთის ეროვნულ რეესტრში. გათვალისწინებულია სისხლის სამართლებრივი სანქციების მკაცრი რეჟიმი. მართალია, კანონპროექტის მოხსენებით ბარათში საგარეო საფრთხეებად მიიჩნევა რუსეთი, ჩინეთი, თურქეთი და ირანი, მაგრამ უკვე მიღებული კანონის ტექსტში არცერთი ქვეყანა ნახსენები არ არის. რაც იმას ნიშნავს, რომ ნებისმიერი, მათ შორის ევროკავშირის წევრი ქვეყანაც, შეიძლება აღმოჩნდეს აღნიშნულ რეესტრში, მითუმეტეს, რომ კანონპროექტის წარდგენისას ფრანგი სენატორების მხრიდან ხაზგასმით იქნა აღნიშნული, რომ ჩარევები ხორციელდება ევროკავშირის ქვეყნებიდანაც. აღნიშნულთან დაკავშირებით საფრანგეთის მიმართ ბრიუსელიდან არანაირი კრიტიკა არ მოგვისმენია.

რაც შეეხება „ოჯახური ღირებულებების შესახებ“ საქართველოს კანონს, იგი, ისევე როგორც

ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენცია, აღიარებს ქალისა და მამაკაცის ქორწინებას, როგორც ნებაყოფლობით კავშირს. ევროპული კონვენცია ამ საკითხს ეროვნულ კანონმდებლობებს ანდობს და მეტი შორს არ მიდის. ამგვარად, ევროპულ კონვენციასთან არანაირი შეუსაბამობა არ გვაქვს. კანონი იცავს არასრულწლოვნებს და კრძალავს სამედიცინო მანიპულაციის გამოყენებას ბიოლოგიური სქესის შეცვლის მიზნით. ევროკავშირი დაჟინებით ითხოვს, რომ გაუქმდეს აღნიშნული კანონი, თუმცა ჩვენ ვერ მოვისმინეთ ვერცერთი არგუმენტი, თუ რა ნაწილში ეწინააღმდეგება არასრულწლოვანთა ინტერესების დაცვა ევროკავშირის პრინციპებს.

ევროპარლამენტი საქართველოსგან მოითხოვს, აგრეთვე, საქართველოს ყოფილი პრეზიდენტის მიხეილ სააკაშვილის დაუყოვნებლივ გათავისუფლებას ჰუმანიტარული მიზნით. შეგახსენებთ, რომ მიმდინარე წლის 23 მაისს, ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ საქმეზე „სააკაშვილი საქართველოს წინააღმდეგ“. დაადგინა, რომ საქართველოს ყოფილი პრეზიდენტის მიხეილ სააკაშვილის წინააღმდეგ სისხლის სამართლის პროცესის სამართლიანობაში ეჭვის შეტანის საფუძველი არ არსებობს. უფრო მეტიც, გუშინ სტრასბურგის სასამართლოს გადაწყვეტილებით დადასტურდა, რომ მიხეილ სააკაშვილის თანამებრძოლის, დავით კეზერაშვილის მიმართ პოლიტიკურ დევნას ადგილი არ ჰქონია. ჩვენ გვახსოვს ევროპარლამენტის რეზოლუციები კეზერაშვილთან მიმართებაში, როდესაც საქართველოს ხელისუფლებას მედია მენეჯერის დაუსაბუთებელ დევნას ედავებოდნენ.

მაშასადამე, სამართლებრივი ორგანოს მიერ დადასტურებულ ფაქტს პოლიტიკური ორგანო

– ევროპარლამენტი არ ითვალისწინებს და ახდენს მის უგულებელყოფას. ზოგადად, შეიძლება ითქვას, რომ პოლიტიკა ხშირად იჭრება სამართლებრივ პროცესებში, მაგრამ ეს შეჭრა არ უნდა იყოს იმ დოზით და იმ მასშტაბებით, რომ სამართლებრივი პროცესები დააზიანოს.

ერთ-ერთი მოთხოვნა, რასაც ევროპარლამენტი საქართველოს ასევე უყენებს, არის სანქციების დაწესება რუსეთის მიმართ. აღნიშნულის შესრულებლობა ევროპარლამენტის მხრიდან აღიქმება, როგორც რუსეთთან თანამონაწილეობა. ეს ყველაფერი ხდება იმ ფონზე, როდესაც უკრაინის და მოლდოვის EU-ში გაწევრიანების მოლაპარაკებები ოფიციალურად გაიხსნა. შეგახსენებთ, მოლდოვის ენერგეტიკის მინისტრი რამდენიმე დღის წინ მოსკოვში ჩაფრინდა გაზის მიწოდების თაობაზე. ამასთანავე, ამ ქვეყანას ჯერ კიდევ არ დაუტოვებია დსთ-ი და ვერც დემოკრატიის ხარისხით მოიწონებს თავს. არ იქნება მართებული მათ პრობლემებზე ვისაუბროთ, თუმცა ის ფაქტი, რომ უსამართლოდ ექცევიან საქართველოს, იძულებულს გვხდის გარკვეული შედარება მოვახდინოთ. მეტიც, 2023 წელს რუსეთი, ევროკავშირის მიღმა ქვეყნებს შორის ესტონეთის ექსპორტში პირველ ადგილს იკავებს. ამ ფონზე საქართველოს დაჟინებით თხოვენ რუსეთისთვის სანქციების დაწესებას.

აშშ-ის არჩეული პრეზიდენტის დონალდ ტრამპის დასახელებულმა გენერალმა უკრაინის საკითხებში კით კელოგმა რუსეთთან სანქციების შემსუბუქება დააანონსა. ჩვენ არ ვიცით, მოუხსნის თუ არა აშშ-ი სანქციებს რუსეთს, მაგრამ ფაქტია, რომ გვაიძულებენ სანქციები დავუნესოთ რუსეთს, რასაც რუსეთის მხრიდან გარდაუვალად მოჰყვება სრული ემბარგო, ხოლო ამის სანაცვლოდ დასავლეთი არაფერს გვთავაზობს.

ზემოთ აღნიშნულ ევროპარლამენტის 28 ნომბრის რეზოლუციას მოჰყვა მყისიერი რეაგირება საქართველოს ხელისუფლების მხრიდან. საქართველოს პრემიერ მინისტრმა ირაკლი კობახიძემ განაცხადა, რომ 2028 წლამდე მზადაა შეწყვიტოს ევროკავშირში განვევრიანების პროცესი. ასევე, მთავრობა უარს ამბობს ყოველგვარ საბიუჯეტო გრანტზე ევროკავშირის მხრიდან. საქართველო ევროკავშირში 2030 წელს შევა, მაგრამ საკუთარი პირობებით, ღირსეულად და ყოველგვარი შანტაჟის გარეშე.

საქართველო არ გასულა განვევრიანების პროცესიდან და რჩება ევროკავშირის წევრობის კანდიდატად, პრემიერ მინისტრმა ხაზგასმით აღნიშნა, რომ საქართველო გააგრძელებს რეფორმების გატარებას და თუ ევროკავშირი შესთავაზებს განვევრიანების შესახებ მოლაპარაკებების დაწყებას, იმავე დღეს მოაწერს ხელს.

ევროკავშირი მიიჩნევს, რომ პრემიერ მინისტრის ეს განცხადება ეწინააღმდეგება განვევრიანების პროცედურას.

გუშინ უკრაინის პრეზიდენტმა განაცხადა, რომ ამზადებს საქართველოს წინააღმდეგ სანქციებს. ჩვენ არ ვისაუბრებთ იმის შესახებ, თუ რა დავუშავებთ უკრაინას, მაგრამ შევეხებით ევროკავშირთან ურთიერთობების გამწვავების მიზეზებს. თუმცა, ვფიქრობ, ეს მოვლენები ერთმანეთთან კავშირშია. საქართველო უკრაინასთან პირნათელია, ყველაფერი გავაკეთებთ, რაც შეგვეძლო: შევიფარებთ ლტოლვილები, გავუხსენით სკოლები, დავუნიშნებთ დახმარება. ამიტომ საზოგადოების ნაწილს გაუჩნდა განცდა, რომ უკრაინა დიდ უმადურობას ამჟღავნებს საქართველოს მიმართ.

ბოლო ინფორმაციით, ევროპის საბჭოს გენერალური მდივანი ალენ ბერსეტი უახლოეს მომავალში საქართველოში ვიზიტს გეგმავს. ევროპის საბჭო მზად არის გააგრძელოს საქართველოს მხარდაჭერა, მათ შორის, მიმდინარე სამოქმედო გეგმის ფარგლებში.

ზემოთ აღნიშნული არათანაბარი მიდგომები საქართველოს მოსახლეობაში იწვევს გარკვეულ იმედგაცრუებას ევროკავშირის ინსტიტუტების მიმართ. მოსახლეობის დიდი ნაწილი მიიჩნევს, რომ საქართველოს მიმართ ადგილი აქვს უსამართლო მოპყრობას. ჩნდება საფუძვლიანი ეჭვი: თუ ევროკავშირი ამგვარი ფორმით ესაუბრება ქვეყანას და ასე უსამართლოდ და უხეშად ერევა მის შიდა საქმეებში, რომელიც ჯერ ორგანიზაციის წევრი არ არის, რა მოხდება მას შემდგომ, რაც მისი წევრი გავხდებით? ნუთუ საქართველოსგან ითხოვენ სუვერენიტეტსა ანდა ქრისტიანულ ისტორიაზე უარის თქმას, რათა ჩვენი ქვეყანა ევროკავშირის ბიუროკრატიისთვის პატივსაცემი და მისაღები წევრი გახდეს? რა მოხდება, თუ საქართველო დასავლელი პარტნიორების დაჟინებულ მოთხოვნებს შეასრულებს? რას მიიღებს ჩვენი ქვეყანა რუსეთის აგრესიის საპირწონედ დასავლეთისგან? საქართველოს მწარედ ახსოვს, 2008 წლის ომის შემსწავლელმა ევროკავშირის მისიამ, ჰაიდი ტალიავინის ხელმძღვანელობით, როგორ უსამართლოდ დაადანაშაულა საქართველო ომის წამოწყებასა და საერთაშორისო სამართლის ნორმების უხეშ დარღვევაში.

დღესდღეობით საზოგადოებაში ვნებათაღელვა არ ცხრება. მიგვაჩნია, რომ ნებისმიერი აზრთა უთანხმოება დიალოგის ფორმატში უნდა წყდებოდეს. შესაბამისად, საზოგადოებისათვის სწორი და ამომწურავი ინფორმაციის მიწოდება და დასაბუთებული სამართლებრივი არგუმენტები მოგვცემს სწორი პოზიციის გააზრების

Online Conference

შესაძლებლობას, ამიტომ შევეცდებით შეძლებისდაგვარად გავცეთ პასუხები ამ დაგროვილ კითხვებს და ამაში ჩვენი ქართველი და უცხოელი ექსპერტები დაგვეხმარებიან. ჩვენ ვეძებთ არგუმენტებს. ჩვენ ვართ ის ხალხი, ვისაც სურს არგუმენტების მოსმენა.

აღნიშნულ საკითხებზე სასაუბროდ დღეს მონვეული გვყავს ამ საკითხებზე მომუშავე ექსპერტები. პირველი გამომსვლელია ბატონი ბატონი **ჰანს იურგენ ზახორკა**, ევროპარლამენტის ყოფილი წევრი, ევროკავშირის საგარეო საქმეთა ურნალის მთავარი რედაქტორი. ევროპული ინსტიტუტის „ლიბერთას“ დირექტორი. მინდა აღვნიშნო, რომ ბატონი ზახორკა ძალიან კარგად იცნობს საქართველოს და აქ არაერთი ევროკავშირის პროექტი აქვს განხორციელებული, იგი არის საქართველოს კეთილმოსურნე და მეგობარი, ჩვენ სიამოვნებით მოვისმენთ მის მოსაზრებას ამ საკითხებთან დაკავშირებით.

მეორე უცხოელი ექსპერტი გახლავთ **ემანუელ მორუჩი** (სოციოლოგიის დოქტორი, ბრესტის დასავლეთის კათოლიკური უნივერსიტეტი, ბრესტი, ბრეტანი, საფრანგეთი), ევროკომისიის „ევროპის გუნდი საფრანგეთი“-ის წევრი, CECI – ევროპის მოქალაქეობისა და იდენტობების წრის პრეზიდენტი.

ქართველი ექსპერტებიდან სიტყვით გამოვლენ: ბატონი **ლევან მესხორაძე**, ევროკავშირის პროექტის ხელმძღვანელი, ევროკავშირის, ევროპის საბჭოს, ამერიკის იურისტთა ასოციაციის ეროვნული/საერთაშორისო ექსპერტი და ქალბატონი **ნონა გელაშვილი**, კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის მონვეული ლექტორი, ჰამბურგის უნივერსიტეტის დოქტორანტი.

IOSEB KELENJERIDZE

Director, European University Institute of Law

GREETINGS

The purpose of the conference is to promote academic discussion regarding the relationship between Georgia and the European Union, future perspectives, and cooperation. The existing legal and political challenges between Georgia and the EU will be discussed. This conference continues the event held last year at the Tbilisi Marriott, where we examined the prospects of Georgia's accession to the European Union with the participation of EU experts.

Today's event is particularly significant given the ongoing developments in Georgia, including large-scale demonstrations in the capital concerning the country's EU relations. *Georgia has made a firm commitment to EU membership, a goal formally embedded in its Constitution.*

More professional and concise. In 2014, Georgia signed the Association Agreement, and since then our country has actively worked to ensure that Georgian legislation is fully aligned with EU directives. We have seen successes in this regard, which has been reflected in the granting of candidate status to Georgia. However, there are challenges. I will not list the events chronologically. I will touch only on the recent European Parliament resolution. Specifically, the European Parliament adopted a resolution on November 28 of this year, which highlights the following remarks:

The first issue for which the EU criticizes the Georgian government is the alleged falsification of the October 26 elections. We know that on the day of the parliamentary elections, more than 500 staff members from the highly reputable Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) were monitoring the voting process. While the final conclusion from the OSCE has not yet been published,

based on their interim report from October 11, the OSCE expresses full confidence in the electoral technologies; however, the aforementioned resolution questions these electoral processes.

The next demand is that the European Union calls for the repeal of Georgia's laws on "Transparency of Foreign Influence" and "Law on the Protection of Family Values" stating that with these laws, Georgia can never join the European Union.

Opinions on these laws are divided: some view them as a deviation from Georgia's Euro-Atlantic trajectory, while others consider them a means of reinforcing national sovereignty, as certain foreign forces are grossly interfering in the country's internal affairs. Both sides fundamentally defend their positions; however, the main focus tends to be on the political aspects, with less attention paid to the legal side. This disagreement has taken on a large scale, leading to polarization and conflict within society.

I will not delve into the content of these laws, but I will note that following the adoption of the law on "Transparency of Foreign Influence" in Georgia, very soon, in June 2024, we witnessed the adoption of a similar law in France aimed at countering foreign interference. The goal of this law is to "identify representatives of foreign interests in France," and they must register in the national registry. The law provides for strict criminal sanctions. While the project report identifies Russia, China, Turkey, and Iran as external threats, no specific countries are mentioned in the text of the law that has been adopted.

This means that any country, including EU member states, can find itself in this registry, especially since French senators explicitly emphasized during the presentation of the bill that interference also comes

from EU countries. In this regard, we have not heard any criticism from Brussels concerning France.

As for the law on "Law on the Protection of Family Values" in Georgia, it defines marriage between a man and a woman as a voluntary union, just like the European Convention on Human Rights. The European Convention delegates this matter to national legislations and does not go further. Thus, there is no contradiction with the European Convention. The law protects minors and prohibits medical interventions aimed at changing biological sex. The European Union insists that this law be repealed, but we have not heard any argument regarding how the protection of minors' interests contradicts the principles of the European Union.

The European Parliament also demands the immediate release of former President Mikheil Saakashvili on humanitarian grounds. It is worth noting that on May 23 of this year, the European Court of Human Rights ruled in the case of "Saakashvili versus Georgia" that there is no basis to doubt the fairness of the criminal proceedings against former President Mikheil Saakashvili. Furthermore, yesterday, the Strasbourg court confirmed that there was no political persecution against Saakashvili's associate, David Kezerashvili. We remember the European Parliament's resolutions regarding Kezerashvili, when the authorities of Georgia were accused of unjustified persecution of the media manager.

Therefore, the fact confirmed by a legal body is disregarded and overlooked by the political body – the European Parliament. In general, it can be said that politics often interferes in legal proceedings, but such interference should not be at a level or scale that harms legal processes.

One of the demands that the European Parliament places on Georgia is the imposition of sanctions on Russia. The failure to implement this is perceived by the European Parliament as complicity with Russia. This all occurs against the backdrop of official negotiations opening for Ukraine and Moldova's accession to the EU. It is worth noting that the Minister of Energy of Moldova recently visited Moscow regarding gas supplies. Moreover, this country has not yet left the CIS and cannot boast of a high quality of democracy. It would not be appropriate to discuss their problems, but the fact that Georgia is being treated unfairly compels us to make comparisons. Furthermore, in 2023, Russia ranks first in Estonia's exports among non-EU countries. Against this backdrop, we are being urged to impose sanctions on Russia.

Kurt Kellogg, a general named by former U.S. President Donald Trump regarding Ukraine, announced the easing of sanctions on Russia. We do not know whether the U.S. will lift sanctions on Russia, but it is clear that we are being compelled to impose sanctions on Russia, which would inevitably lead to a complete embargo from Russia, while the West offers us nothing in return.

The European Parliament's resolution from November 28 prompted an immediate reaction from the Georgian government. Prime Minister Irakli Kobakhidze stated that he is ready to suspend the accession process to the European Union until 2028. The government also refuses any budgetary grants from the EU. Georgia plans to join the EU by 2030, but on its own terms, honorably and without any coercion.

Georgia has not exited the accession process and remains a candidate for EU membership. The Prime Minister emphasized that Georgia will continue to implement reforms and that if the European Union offers to

begin accession negotiations, he will sign on the same day. The EU views this statement by the Prime Minister as contrary to the accession procedure.

Yesterday, the President of Ukraine announced that sanctions against Georgia are being prepared. We will not discuss what we have done for Ukraine, but we will talk about why relations with the EU have soured. Nonetheless, I believe these events are interconnected. Georgia has been supportive of Ukraine; we have helped refugees, reopened schools, and provided aid. Therefore, a segment of the public feels that Ukraine is displaying significant ingratitude towards Georgia.

According to recent reports, Secretary General of the Council of Europe, Marija Pejčinović Burić, is planning a visit to Georgia in the near future. The Council of Europe is ready to continue supporting Georgia, including within the framework of the ongoing action plan.

These differing approaches have led to debates within Georgian society regarding the role of EU institutions. A significant portion of the public believes that Georgia is being treated unfairly. This raises a fundamental question: if the European Union engages with the country in such a manner and intervenes so unjustly and harshly in its internal affairs before it even becomes a member of the organization, what will happen once it becomes a member? Does Georgia need to lose its sovereignty or its Christian history to become a respected and accepted member of the EU bureaucracy? What will happen if Georgia fulfills the persistent demands of its Western partners? What will our country gain from the West in countering Russian aggression?

Georgia painfully remembers how the EU mission led by Heidi Tagliavini unjustly accused it of start-

ing the war and grossly violating international law norms during the investigation of the 2008 war.

Currently, there is ongoing turmoil in society. We believe that any disagreement of opinions should be resolved in a dialogue format. Therefore, providing accurate and comprehensive information to the public, along with well-founded legal arguments, will give us the opportunity to understand the correct position. Thus, we will try to answer the accumulated questions as much as possible, assisted by our Georgian and foreign experts. We are seeking arguments. We are the people who want to hear arguments. To discuss these issues, we have invited experts who work on these topics today. The first speaker is Mr. **Hans-Jürgen Zahorka**, a former member of the European Parliament, editor-in-chief of the journal on EU foreign affairs, and director of the European Institute “Libertas.” I would like to note

that Mr. Zahorka knows Georgia very well and has implemented several EU projects in the country. He is a well-wisher and friend of Georgia, and we look forward to hearing his thoughts on these matters.

The second foreign expert is **Emmanuel Morucci**, a Doctor of Sociology from the Catholic University of the West in Brest, Brittany, France. He is a member of the European Commission’s “Team Europe France” and president of CECI – the European Citizenship and Identities Circle.

From the Georgian experts, we have Mr. **Levan Meskhoradze**, the head of an EU project and a national/international expert with the European Union, the Council of Europe, and the American Bar Association, as well as Ms. **Nona Gelashvili**, a visiting lecturer at the International University of the Caucasus and a PhD candidate at the University of Hamburg.

ლეკან მესხორაძე

ევროკავშირის პროექტის ხელმძღვანელი,
ევროკავშირის, ევროპის საბჭოს,
ამერიკის იურისტთა ასოციაციის
ეროვნული/საერთაშორისო ექსპერტი

მოგესალმებით,

დღევანდელ კონფერენციაზე ნათქვამი ჩემი არცერთი სიტყვა არ უნდა იქნეს გაგებული, როგორც ევროპის საბჭოს წარმომადგენლის, უფრო მეტიც, ერთ ნაწილზე გადავწყვიტე საუბარი და ის ამპლუა მინდა გავიხსენო, როდესაც 2008-2017 წლებში ვიყავი საქართველოს წარმომადგენელი სტრასბურგის სასამართლოში, ვინაიდან სტრასბურგის სასამართლოს ევროპული კონვენცია, სტრასბურგის სასამართლოს პრინციპების იმპლემენტაცია არის, ასევე, ევროკავშირთან დაახლოების ერთ-ერთი მთავარი საკითხი.

პირველი, რაზეც მინდა თავიდანვე ყურადღება გავამახვილო, არის ევროპული სტანდარტებისა და შიდა სამართლებრივი სისტემის ან, თუნდაც, ვუნდოთ მას სუვერენიტეტის თანაფარდობა. ბოლო პერიოდში ამაზე ბევრს საუბრობდნენ და მე ვფიქრობ, რომ ამაზე ჩვენი მოსაზრება და ცოდნა გაგვაჩნია, რომ ერთი მეორეს არ ეწინააღმდეგება და ხელაღებით საერთაშორისო ვალდებულებების შესრულება წარმოადგენს საერთაშორისო სამართლის დარღვევას. უფრო კონკრეტულად რომ ვთქვა, ნებისმიერი დემოკრატიული საზოგადოების საბაზისო პრინციპებია, როცა რომელიმე ქვეყანა ხელს აწერს საერთაშორისო კონვენციას მისი ნებით, მისი სურვილით. საერთაშორისო სამართალს აინტერესებს ერთადერთი რამ და მას საერთაშორისო ვალდებულებების კეთილსინდისიერი შესრულება ენოდება. საერთაშორისო შიდა საქმე არ არის, როცა სახელმწიფოს სთხოვენ საერთაშორისო ვალდებულებების შესრულებას, არა, შიდა საქმე სხვა რამეა, შიდა საქმეა იმ საშუალებების გამონახვა, როგორ უნდა მოხდეს ამ საერთაშორისო ვალდებულებების შესრულება.

შესაბამისად, ნებისმიერი რამ, რაც ბარიერს უქმნის საერთაშორისო ვალდებულებების შესრულებას, წარმოადგენს საერთაშორისო სამართლის დარღვევას. ეს ჩემი მოსაზრება არ არის. კარგად მოგეხსნებათ, რომ ეს არის ვენის კონვენციისა და საერთაშორისო სამართლის ჩვეულების ერთ-ერთი წესიდან გამომდინარე ვალდებულება, რომ არაფერი ვთქვათ იმაზე, რომ, როცა ჩვენ ვლაპარაკობთ ევროპულ სტანდარტებზე, არ ვლაპარაკობთ რომელიმე ადამიანის მიერ დადებულ სტანდარტებზე, ჩვენ არ ვსაუბრობთ ქვეყნის შიდა სამზარეულოზე, ჩვენ ვსაუბრობთ ცივილიზებული სამყაროს მიერ აღიარებულ პრინციპებზე, შესაბამისად, ეს პრინციპები, მე ვფიქრობ, არის ქართული სისტემის, საზოგადოების გენეტიკური ნაწილი.

მე არ ვთვლი, რომ ჩვენ რამეს უნდა მივუერთდეთ, ან ჩვენ რამე უნდა გავაკეთოთ, არა, ეს გულისხმობს ერთიანი ოჯახის სისტემაში, ერთიანი სულისკვეთებით, საერთო ღირებულებების შესრულებას. მე, ზოგადად, არ მომწონს, როდესაც საუბრობენ, რომ ჩვენი კანონმდებლობის ჰარმონიზაცია უნდა შევასრულოთ, რას ჰქვია – ჩვენ უნდა შევასრულოთ?! ქართველი ხალხი ითხოვს დემოკრატიას.

თავი უნდა დავანებოთ იმ ნებისმიერი დოკუმენტის ხელმოწერას, სადაც ვალდებულებები აქვს აღებული ჩვენს ქვეყანას. ჩვენი მოვალეობაა დავამკვიდროთ მსოფლიოში არსებული ყველაზე საუკეთესო სისტემა, მიუხედავად გამონწვევებისა, ეს არის დემოკრატიული სისტემა, რაც არ არის სადავო. არ არსებობს უმრავლესობის ნება, რომელიც იტყვის რომ ჩვენთვის მიუღებელია ცივილიზებული სამყაროს მიერ აღიარებული პრინციპები და რაც შეეხება სამართლებრივ ნაწილს, როცა ქვეყანა ამას აცხა-

დებს საჯაროდ, ამასთან, მან მოაწერა ხელი კონკრეტულ დოკუმენტს, მოაწერა ხელი საკუთარ კონსტიტუციას, ეს ყოველივე მოითხოვს შესრულების ვალდებულებას.

ყველაფერი დანარჩენი არის ქვეყნის შიდა საქმე, თუ როგორ გააკეთებს ამას. ასევე, არ მომწონს, როცა დისკუსიის თემაა – კონსტიტუცია თუ საერთაშორისო ვალდებულებები. რა წესია საკითხის ასე დაყენება?! რას ნიშნავს კონსტიტუცია თუ საერთაშორისო ვალდებულებები. რუსეთი მეტს კი არაფერს აკეთებდა. ერთ რამეს მიმტკიცებდა რუსეთის იუსტიციის მინისტრი, როდესაც ჩემს წინ იდგა სტრასბურგის სასამართლოში და ამბობდა, რომ ჩემი კონსტიტუცია სხვა რამეს ამბობსო; მეტი კი არაფერი უთქვამს რუსეთის იუსტიციის მინისტრს მთელი 13 წლის განმავლობაში, სანამ მე იქ ვიმყოფებოდი.

რას ნიშნავს კონსტიტუცია განვმარტო ისე, როგორც მე მინდა, მაშინ გვერდზე გადავდოთ მთელი საერთაშორისო სამართალი. რასაც ითხოვს საერთაშორისო ცივილიზებული სამყარო, ეს არის ამ სამყაროს შეჯერებული ღირებულებების კეთილსინდისიერი იმპლემენტაცია. ჩვენ გვაქვს პრაქტიკაში რამიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ გადანყვეტილება, რის საფუძველზეც საქართველოს კონსტიტუციაში ცვლილებები განხორციელდა, რაც ამის ერთ-ერთი საილუსტრაციო მაგალითია და ა.შ. მიუხედავად დემოკრატიული სისტემისა, შეიძლება მოხდეს ისეთი რამ პრაქტიკაში, რომ კონსტიტუციური რომელიმე ნორმა აღმოჩნდეს შეუთავსებელი ან მისი იმპლემენტაცია, მე არ ვამბობ რომ ასეთი რამ გვაქვს დღეს საქართველოს კონსტიტუციაში, მაგრამ ვსაუბრობ ჰიპოთეზურად, რომ კარგად გამოჩნდეს, რას ნიშნავს თანაფარდობა შიდა სამართლებრივ სისტემასა და საერთ-

შორისო სამართლებრივ ვალდებულებას შორს და რა მნიშვნელობა აქვს ამას ქვეყნისთვის. ეს მიდგომა ჩემთვის არის ძალიან სამწუხარო, როგორც იურიისტიკისთვის და როგორც ამ ქვეყნის მოქალაქისთვის: ჩვენი სისტემა თუ საერთაშორისო სამართალი, ანუ ჩვენ ეს მოგვწონს და ის კი არ მოგვწონს. არა, ვინ მოგვცა ამის უფლება, რომ ჩვენ ეს გადავწყვიტოთ.

ხალხმა, დიდი ხანია, საუკუნეების წინ გადაწყვიტა, რომ ჩვენ ვართ ნაწილი ამ საყოველთაოდ მიღებული ღირებულებების ნაწილი და ამ ამ სისტემაში ინტეგრირება იყო შეგნებული გადაწყვეტილება. ევროკავშირში ინტეგრაციის შესახებ კონსენსუსი, ჩემი აზრით, უდაოა. ეს არ არის მხოლოდ ბრიუსელში და სტრასბურგში მოგზაურობა, ეს არის ჩვენი ქვეყნის უსაფრთხოებისა და სტაბილურობის უზრუნველყოფა.

მას შემდეგ, რაც ჩემი ცხოვრების თითქმის ნახევარი გავატარე რუსეთის წინააღმდეგ სამართალწარმოებაში, მე კარგად ვიცი, რა საფრთხეებს წარმოადგენს ის. ამ მოწინააღმდეგე ძალის გეოგრაფიული სიახლოვე ჩვენს დედაქალაქთან ხაზს უსვამს ჩვენი მდგომარეობის აქტუალობას. რუსეთის მთავარი მიზანი ქვეყნის ჩამოშლაა. ამ მხრივ, მიუხედავად იმისა, რომ ინტეგრაცია შეიძლება არ იყოს იდეალური ყველა თვალსაზრისით, ჩვენი უსაფრთხოების საუკეთესო მოსაზრებაა, ვიყოთ საზოგადოების ნაწილი, რომელიც გვთავაზობს დაცვის უდიდეს გარანტიებს. ამრიგად, როდესაც ჩვენ განვიხილავთ ევროკავშირს, გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს როგორც იურიდიულ, ასევე პოლიტიკურ სიახლოვეს.

პოლიტიკურ მხარდაჭერას დღეს დიდი მნიშვნელობა აქვს, წინააღმდეგ შემთხვევაში, სტრასბურგის სასამართლოს გადაწყვეტილება, რომელიც ათი წლის შემდეგ გამოქვეყნდე-

ბა, ნაკლებად აისახება მიმდინარე მოვლენებზე. მიუხედავად იმისა, რომ ასეთ განჩინებებს აქვს სამართლებრივი მნიშვნელობა, ისინი არ იძლევა გარანტიას, რომ დევნილი პირები დაბრუნდებიან თავიანთ სახლებში. რატომ არის ევროინტეგრაცია ჩვენი მთავარი პრიორიტეტი? იმიტომ, რომ ის ჩვენი ქვეყნის უსაფრთხოების უპირველესი გარანტია, რაც ბოლო მოვლენებმა ხაზგასმით დაამტკიცა.

2017 წელს, როცა სტრასბურგში გამოვდიოდი ძალიან გაბრაზებული ვიყავი პოლიტიკურად ევროპულ კომპონენტზე ზოგადად, იმიტომ რომ მე ვფიქრობდი, რომ არ კეთებოდა ყველაფერი, რისი გაკეთებაც შეიძლებოდა რუსეთთან არსებული რალაცა დიპლომატიური გაგების გათვალისწინებით.

2017 წელს, როცა სტრასბურგში გამოვდიოდი, ღრმად იმედგაცრუებული ვიყავი ევროპული პოლიტიკური გამოხმაურებით. ვგრძნობდი, რომ არასაკმარისი ზომები მიიღებოდა, განსაკუთრებით რუსეთთან არსებული დიპლომატიური ჩართულობის გათვალისწინებით. თუმცა, ეს შეთანხმება თითქმის ჩაიშალა უკრაინის ომის გამო. ვერასოდეს წარმოვიდგენდი, რომ გერმანიის საგარეო საქმეთა მინისტრი საქართველოს ეწვეოდა და ცალსახა მხარდაჭერას გამოთქვამდა. თუმცა, ასეთი შესტების მიღმა, ჩვენ უნდა ვალიაროთ საკუთარი პასუხისმგებლობა. ეს მართლაც პრინციპია: როდესაც ქვეყანა ეძებს უსაფრთხოებას, სტაბილურ მომავალს და საზოგადოებაში არსებულ საერთო ღირებულებებს, მან უნდა დაიცვას ამ საზოგადოების წესები. გირგვლიანის საქმე სწორედ ამ კონტექსტშია მოხსენიებული.

ევროკავშირი არ უჭერს მხარს სახელმწიფო ინსტიტუტებს, იმოქმედონ სამართლიანობის

წინააღმდეგ, როგორც ეს გირგვლიანის საქმეზე იყო ხაზგასმული. ის ასევე არ ამართლებს ძალადობას, როგორც არის 17 მაისის მოვლენები, როდესაც პირებმა ერთმანეთს მიაყენეს მძიმე ფიზიკური ზიანი, ხოლო სამართალდამცავები პასიური რჩებოდნენ. ანალოგიურად, იგი არ უჭერს მხარს სიტუაციებს, როდესაც ევროსასამართლო გამოსცემს გადაწყვეტილებას საქართველოს წინააღმდეგ, გენერალური პროკურორი და ციხეების დეპარტამენტის ხელმძღვანელი შეთანხმდნენ ყოფილი პრემიერის პატიმრობიდან გათავისუფლებაზე, მხოლოდ დაკავებაზე იმ პირობებში, რომელიც მოგვიანებით დადასტურდა, რომ არაადამიანურია. 2012 წლამდე მოვლენებიც კრიტიკულად უნდა იქნას შესწავლილი, თუმცა მე მათ მიმართ ნეიტრალურ პოზიციას ვიკავებ. ხელისუფლებაში მყოფი პოლიტიკური პარტია არ მაინტერესებს, მთავარია, როგორ ასრულებს ხელისუფლება თავის მოვალეობებს. რამდენად დამოუკიდებ-

ლია ისეთი ინსტიტუტები, როგორც არის პროკურატურა და საგამოძიებო ორგანოები?

ჩვენ არ ვართ პოლიტიკოსები და არც მე ვარ პოლიტიკოსი. მთავარი ის არის, რომ ასეთი ინციდენტები არ უნდა მოხდეს. ეს არის სისტემური გამოწვევები, რომლებიც საჭიროებენ მიმდინარე რეფორმებს. ადვოკატირება არ არის ჩემი მიზანი. მთავარია ევროკავშირში ინტეგრაციის ადვოკატირება, ადამიანის უფლებების დაცვა და საერთაშორისოდ აღიარებული პრინციპების ქმედარითი განხორციელება და არა მხოლოდ მათი ფორმალური მიღება. ევროპასა თუ ევროპულ ინსტიტუტებზე ბრალის გადამისამართება ფარული დღის წესრიგისთვის არასწორად მიმართული ძალისხმევაა. ამის ნაცვლად, ჩვენ უნდა ვაღიაროთ ჩვენი პასუხისმგებლობა და კონცენტრირება მოვახდინოთ ჩვენი დემოკრატიული ინსტიტუტების გაძლიერებაზე, რათა უზრუნველყოთ ჩვენი ქვეყნის მდგრადი პროგრესი.

LEVAN MESKHORADZE

**Head of an EU Project;
National and International Expert with the European Union,
the Council of Europe, and the American Bar Association**

Greetings,

None of the remarks I have made during today's conference should be interpreted as representing the official position of the Council of Europe. Furthermore, I have chosen to address a specific aspect, reflecting on my role as Georgia's representative at the Strasbourg Court from 2008 to 2017. The European Convention and the implementation of the principles of the Strasbourg Court are central to our rapprochement with the European Union.

The primary focus of this discussion is the correlation between European standards and the domestic legal framework, often referred to as the balance of sovereignty. This theme has been widely debated in recent years. In my view, these two elements are not mutually exclusive. Blind adherence to international obligations can, in fact, violate fundamental principles of international law. More specifically, in any democratic society, when a nation voluntarily ratifies an international convention, the main interest of international law is to ensure the faithful implementation of these obligations. The execution of international commitments should not be regarded as a matter solely concerning domestic affairs; rather, the domestic legal system must continuously develop mechanisms to ensure compliance with these international mandates. Consequently, any actions that obstruct the fulfillment of international obligations constitute a violation of international law. This perspective is not merely my personal opinion, it reflects an obligation derived from the customary rules enshrined in the Vienna Convention and the broader framework of international law. Furthermore, when we refer to European standards, we are not discussing norms set by any particular individual, nor are we engaging in matters concerning a nation's internal affairs, rath-

er, we are invoking principles universally recognized by the international community. Hence, I assert that these principles are fundamentally integrated into the Georgian legal and societal framework.

From my perspective, integration into a particular system is not an obligation imposed upon us. Rather, it implies functioning within a unified framework that fosters a shared spirit and adherence to common values. I generally find the discourse surrounding the harmonization of our legislation and the imperative to 'comply' problematic – what does it mean to 'comply'? The Georgian people are demanding democracy.

We should be cautious in signing any document that imposes obligations on our country without due consideration. Our duty is to align ourselves with the most effective legal system in the world, which, despite its challenges, is undeniably a democratic one. There is no substantial majority that rejects the principles recognized by the civilized world. From a legal standpoint, when a country publicly declares its commitment, signs an international document, and enshrines its principles in its own constitution, it assumes the duty of implementation.

Every other issue pertains to the internal affairs of the country. Moreover, I find it unacceptable to frame the discussion as a choice between the constitution and international obligations. What logic underlies such a dichotomy? What does it mean to pose a choice between constitutional and international obligations? This rhetoric closely resembles the approach taken by Russia. The Russian Minister of Justice repeatedly insisted, during my tenure at the European Court of Human Rights in Strasbourg, that "My constitution says otherwise." This was his sole argument for thirteen years.

What does it mean to interpret the constitution to serve one's own needs while disregarding international law? The only expectation of the international community is the good-faith implementation of universally accepted values. In our legal practice, the case of *Ramishvili v. Georgia* served as the basis for amendments to the Georgian Constitution. This case is an illustrative example among many others.

Even within a democratic system, constitutional norms may be found incompatible with international obligations or their implementation may be flawed. I am not suggesting that such incompatibilities exist in the Georgian Constitution today; rather, I speak hypothetically to clarify the balance between domestic legal systems and international legal obligations and their significance for the country. This approach concerns me deeply, both as a lawyer and as a citizen: choosing between national law and international law, as if we have the authority to make such a decision arbitrarily.

The people decided long ago, centuries ago that we are part of these universally accepted values. It was a conscious decision to integrate into this system. The consensus on European Union integration is, in my view, undeniable. It is not merely about traveling to Brussels and Strasbourg, it is about securing the safety and stability of our country.

Having spent almost half of my life engaged in legal proceedings against Russia, I am acutely aware of the threats it poses. The geographical proximity of this adversarial power to our capital city underscores the urgency of our situation. Russia's primary objective is disintegration. From this standpoint, while integration may not be ideal in every respect, the best solution for our security is to be part of a community that offers the greatest guarantees of

protection. Thus, when we discuss the European Union, both legal and political proximity are crucial.

Political support holds great importance today, otherwise, a decision from the Strasbourg Court issued ten years later will have little impact on current events. While such rulings carry legal significance, they do not guarantee that displaced persons will return to their homes. Why is European integration our top priority? Because it serves as the primary guarantor of our country's security, a reality underscored by recent events.

In 2017, when I spoke in Strasbourg, I was deeply frustrated with the broader European political response. I felt that insufficient measures were being taken, particularly in light of the existing diplomatic engagements with Russia. However, this arrangement has nearly collapsed due to the war in Ukraine. We could never have anticipated that the German Foreign Minister would visit Georgia and express unequivocal support. Yet, beyond such gestures, we must acknowledge our own responsibilities. It is a simple principle: when a country seeks security, a stable future, and alignment with shared values within a community, it must adhere to the rules of that community. The Girgvliani case has been referenced in this context.

The European Union does not advocate for state institutions to act in defiance of justice, as highlighted in the Girgvliani case. Nor does it condone violence, such as the events of May 17, where individuals inflicted severe physical harm upon one another while law enforcement remained passive. Similarly, it does not support situations where the European Court issues a ruling against Georgia, only for the Prosecutor General and the head of the Department of Prisons to agree to release a former Prime Minister from

incarceration, only to detain him under conditions later proven to be inhumane. The events leading up to 2012 must also be examined critically, though I take a neutral stance on those. The political party in power is not my concern, what matters is how the government fulfills its responsibilities. How independent are institutions such as the Prosecutor's Office and investigative bodies when the European Court asserts, I find, beyond a reasonable doubt, that the Prime Minister was abducted and detained? Such occurrences highlight systemic issues that persist over time.

We are not politicians, and I am not a politician. The fundamental point is that such incidents must not happen. These are systemic challenges requiring ongoing reform. Advocacy is not my objective. What is essential is advocacy for European Union integration, the protection of human rights, and the genuine implementation of internationally recognized principles, not merely their formal adoption. Redirecting blame onto Europe or European institutions for hidden agendas is a misdirected effort. Instead, we must acknowledge our responsibilities and concentrate on strengthening our democratic institutions to ensure sustainable progress for our country.

ჰანს იურგენ ზახორკა

ევროპარლამენტის ყოფილი წევრი,
ევროკავშირის საგარეო საქმეთა ჟურნალის
მთავარი რედაქტორი,
ევროპული ინსტიტუტის „ლიბერთას“ დირექტორი

მოგესალმებით,

2003-2004 წლებში სხვადასხვა პროექტებში ვიღებდი მონაწილეობას და მაქვს გარკვეული მიდგომა, სიმპათიები, სიტბო საქართველოსადმი, მიყვარს ეს ქვეყანა და ხალხი. ნება მომეცით, ყველაფერს თავისი სახელი დავარქვა და თავისებურ პაექრობასაც არ მოვერიდო. ზოგადად, უნდა შევეხოთ ყველა საკითხს, რასაც ვხედავთ და რაც გვანუხებს.

მე, გარკვეულწილად, მივესალმები „ქართული ოცნების“ გამარჯვებას. წინა ხელისუფლება ძალზედ ავტორიტარული გახლდათ. თუმცა, ახლანდელი სიტუაცია ძნელად ჩასანვდომია. ევროპელებსაც ძალიან უჭირთ ამ პარტიის გაგება. როგორც იცით, ევროპაში სოციალ-დემოკრატიული პარტიები მართავენ და ისინი უკვე ექსტრემისტულ სიტუაციაში აღმოჩნდნენ. ამჟამინდელ სიტუაციას რაც შეეხება, მთავრობები ძალზედ ავტორიტარულია. ევროპულ ფასეულობებს ცოტა ამცირებენ (საჯაროობა, დემოკრატია). მინდა ვისაუბრო ევროპულ ფასეულობებზეც, თუ როგორაა ისინი მსოფლიოს მასშტაბით წარმოდგენილი. პრემიერ მინისტრის თანამდებობას სერიოზულად არ უყურებენ, მან დაკარგა ნდობა, ბევრი ფაქტისა და სხვადასხვა კანონების, მათ შორის, აგენტების შესახებ კანონს გამო. ვისაუბროთ აგენტების შესახებ კანონზე, რომლის შექმნის საჭიროებაც არ არსებობდა. არავინ არ იცის, საერთოდ რატომ შემოიტანეს. იგი ცუდად არის ჩამოყალიბებული, იურიდიული თვალსაზრისით, როგორც ჩანს, არც თუ ისე გამართულია. ამაზე ჩვენ შეგვიძლია ვიპაექროთ, საათობით გვექონდეს დისკუსია, მაგრამ უბრალოდ ახლა დრო ამის არ გვაქვს. საქართველოშიც ბევრნი არიან, ვისაც ამ კანონის არსი უბრალოდ არ ესმის. რაც შეეხება თავად პრემიერ მინისტრს, მან თქვა, რომ უცხოელი დონორები

და არასამთავრობო ორგანიზაციები პროტესტს მიღმა დგანან, რაც უკვე რევოლუციურ სიტუაციას ქმნის, ამ ადამიანებს რევოლუცია სწადიათ.

არა, ეს არ არის საკითხი. მთავრობამ ნამდვილი რევოლუცია წამოიწყო, პარტიები, ჯგუფები მონაწილეობდნენ და აქ უკვე შეიძლება ითქვას, რომ რუსეთი გამოდის ასპარეზზე. ასევე ევროპულ პრესაში წავიკითხე და ამაზე აბსოლუტურად ყველა წერს, რომ რუსეთი უძღვება, წარმართავს საქართველოს პრემიერ მინისტრს.

როგორც ეს უკვე აქამდეც აღვნიშნე, ევროპის უნივერსიტეტში ჩემი ვიზიტისას, როცა აპრილში ლექციას ვატარებდი, საქართველოს აქვს ხანგრძლივი, გრძელვადიანი არჩევანი – ან ევროპის ბაზრის ნაწილი გახდეს, ან რუსეთის რიგითი ოლქი. ეს არის საქართველოს არჩევანი და ეს ევროპული ბაზარი შეჩერდა. ქართველი მოქალაქეების 80-90% მხარს უჭერს ევროპის კავშირს და მათი ეს სწრაფვა დამუხრუჭდა, შეიძლება ითქვას, რომ ეს შემართება გაქრა. საქართველო თითქოს ამ ამოცანას განუდგა. საქართველომ შეაბიჯა ავტორიტარულ ასპარეზზე. ეს რა, თურქეთია, რუსეთია თუ აზერბაიჯანი? სომხეთს თავისი პრობლემებიც ეყოფა. სომხეთს საქართველო სჭირდება, როგორც თავისებური ხიდი ევროკავშირისკენ. ეს კიდევ უკვე რეგიონალური ხასიათის პრობლემაა.

მინდა კვლავ ქართველოს პრემიერ მინისტრს, ბატონ კობახიძეს დავუბრუნდე, რომელმაც თქვა, რომ 2028 წლამდე აჩერებს მოლაპარაკებებს ევროკავშირთან, შემდეგ კი ბიბისისთან უარყო ეს განცხადება. ეს მე მახსენებს მის პრესკონფერენციას, სადაც მან ახსენა, რომ ევროკავშირმა თავად შეაჩერა მოლაპარაკებები, საქართველოში მიღებული კანონების გამო, თუმცა ეს ასე არაა, ეს ჩატარებული არჩევნე-

ბის გამო მოხდა, რამაც ნათელი გახადა, რომ ეს არჩევნები ნამდვილად გაყალბდა. რასაკვირველია, თავისი სიტყვა უნდა თქვას საკონსტიტუციო სასამართლომ. იგი ამას უარყოფს, მაგრამ ეს საკონსტიტუციო სასამართლო არ არის ისეთი საკონსტიტუციო სასამართლო, რომელსაც ჩვენ ვაცნობიერებთ ევროკავშირის მასშტაბით, არა, იგი ძირითადად მთავრობის მიერ მითითებულ დავალებებს, ინსტრუქტაჟს ასრულებს. შეიძლება ითქვას, რომ სამთავრობო ორგანოა.

მე შემიძლია მივმართო ყველა ქართველს, ყველა მოქალაქეს, რომ ყველას შეუძლია მიმართოს ევროპის ადამიანთა უფლების სასამართლოს. საქართველო კვლავ და კვლავ არის ამ სასამართლოს წევრი. საქართველო, რომელიც არ მიუერთდება ევროკავშირს დათქმულ ვადამდე, იგი შეიძლება კვლავ დაუბრუნდეს რუსული ტიპის ბაზარს, ოლიგარქიული ტიპის ბაზარს, ქვეყანას. შეიძლება ითქვას, რომ საამისოდ ყველა პირობა მომზადდა.

რასაკვირველია, საქართველომ არ უნდა დაკარგოს თავისი სუვერენიტეტი. ეს მე-16 საუკუნიდან მომდინარეობს, თითქმის შუა საუკუნეებიდან. მაშინდელი უფლისწულები, მეფეები, თავადები თვითონ წყვეტდნენ, რომელ სარწმუნოებას აირჩევდა მათი მოსახლეობა, სათავადო თუ მათი სამეფო. დღეს კი სუვერენიტეტი ნიშნავს იმას, რომ ყველა სახელმწიფოს უნდა ჰქონდეს იმის განხორციელების საშუალება, რაც მას სწადია. სწორედ ერთიანი ბაზარი ევროპისა – ეს არის ზეეროვნული გაერთიანება აი, ამ სწრაფვებისა, სადაც მოქმედებს შეძენისა და გაყიდვის თავისუფლება. შესაბამისად, ეს ცნება გადის ევროკავშირის პოლიტიკურ საზღვრებს მიღმა და საქართველოს, როგორც ჩანს, არ სურს შეერთება, აი, ამ წესთან. ეს არის ნამდვილად შე-

ვინროება და დაქვეითება სამეწარმეო ბიზნესის სწრაფებისა. რასაკვირველია ამის ფუნქციონირება ციფრებზეა დამყარებული და ფსიქოლოგიაც მნიშვნელოვან როლს თამაშობს.

ვიცი ზოგიერთი რამ საქართველოზე, აქ რამდენჯერმე ვიყავით მეც და ჩემი მეგობრებიც. ხშირად მეკითხებიან, რას წარმოადგენს საქართველო და თუ ვურჩევდი აქ ვიზიტს. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ სიმპათიები, რაც საქართველოს მიმართ არსებობდა, თანდათან კლე-

ბულობს. ყველა ლაპარაკობს ამ არჩევნების, აგენტების კანონისა და პოლიციის რეაგირების წინააღმდეგ. შეიძლება მართლაც იყო შემთხვევა პიროტექნიკის პოლიციის წინააღმდეგ გამოყენების და, რა თქმა უნდა, ეს უნდა შეწყდეს, თუმცა ეს არის ნამდვილი რეაქცია ყველა იმ მოქმედებაზე, რომელსაც ახორციელებდა პოლიცია, რომელსაც რუსეთისა და ჩრდილოეთ კორეის გარდა არავინ მოიწონებს, ესეც მათი იდეოლოგიიდან გამომდინარე.

HANS-JÜRGEN ZAHORKA

**Former Member of the European Parliament;
Editor-in-Chief, Journal on EU Foreign Affairs;
Director, European Institute “Libertas”**

Greetings,

From 2003 to 2004, I participated in various projects, and I have developed a certain affinity, fondness, and warmth towards Georgia. Having participated in various projects in Georgia, I have developed a professional interest in its political and social landscape. Let me call things by their names, and a unique debate is also necessary. In general, we must address all the issues that we observe and that are within our reach.

I somewhat welcome the victory of the Georgian Dream party. The previous government was a highly authoritarian regime. However, the current situation is difficult to comprehend. Even Europeans find it very challenging to understand this party. As you know, social-democratic parties govern in Europe, and they have already found themselves in an extremist situation. Regarding the current situation, governments are highly authoritarian. They are somewhat diminishing European values, for instance: transparency, democracy. I would like to discuss European values and how they are represented on a global scale. The position of Prime Minister is not taken seriously, he has lost credibility due to many factors, including various laws, among them the law on agents. Let's discuss the law on agents, the creation of which was unnecessary. No one knows why it was introduced at all. It is poorly formulated and, from a legal standpoint, does not seem very sound. We could argue and debate about this for hours, but we simply do not have the time now.

There are many in Georgia who simply do not understand the essence of this law. As for the Prime Minister himself, he stated that foreign donors and non-governmental organizations are behind the protests, which is already creating a revolutionary situ-

ation, these people desire a revolution. No, that is not the issue. The real revolution was initiated by the government. Parties and groups were involved, and here, one can already say that Russia enters the arena. I also read in one European press outlet, and virtually everyone is writing this, that Russia is directing and guiding the Prime Minister of Georgia.

As I previously mentioned during my visit to a European university, when I was lecturing in April, Georgia already has a long-term, lasting choice: to become part of the European market or to become some district of Russia. This reflects Georgia's choice and the pause of a particular European market. Between 80-90% of Georgian citizens support EU accession, but this aspiration has weakened over time, it can be said that this motivation has faded. It appears that Georgia has detached from this task. The country has entered an authoritarian arena. What is it Turkey, Russia, Azerbaijan? Armenia has its own issues to contend with. For Armenia, Georgia is essential as a specific bridge to the European Union. This situation poses a regional challenge. I would like to return to the Prime Minister of Georgia, Mr. Kobakhidze, who stated that he would suspend negotiations with the European Union until 2028, and then later denied this statement in an interview with the BBC. This reminds me of his press conference, where he mentioned that the EU itself halted negotiations due to the laws passed in Georgia, however, this is not accurate. The negotiations were suspended due to the elections that took place, which made it clear that these elections were indeed fraudulent. Naturally, the Constitutional Court should address this issue. He denies it, but this Constitutional Court is not the same as the ones we recognize within the EU, rather, it primarily executes tasks and instructions dictated by the government. It can be said that it acts as a government body.

I can appeal to all Georgians, to every citizen, that anyone can bring a case before the European Court of Human Rights. Georgia remains a member of this court. If Georgia does not join the European Union by the stipulated deadline, it may revert to a Russian-style market, akin to an oligarchic-type country. It can be said that all the conditions for this are being prepared. It is imperative that Georgia does not lose its sovereignty. This notion dates back to the 16th century, almost to the medieval times.

Historically, sovereignty was determined by ruling elites, like princes, kings, and duke. Today, however, it signifies a nation's right to self-determination within global economic and political frameworks. The Single Market of Europe represents a supranational union of these aspirations, where the freedom to buy and sell prevails. Consequently, this concept extends beyond the political borders of the European Union, and it seems that Georgia is reluctant to align with this model. This indeed constitutes a restriction and degradation of entrepreneurial ventures. Remarkably, its functionality is grounded in numerical data, and psychology plays a significant role as well.

I know a few things about Georgia, both my friends and I have visited several times, and I often get asked what Georgia is like and whether I would recommend a visit. However, it should be noted that the sympathies towards Georgia are gradually diminishing. Everyone is talking about the elections, the law on agents, and the police's response. There may indeed have been instances of police using pyrotechnics, and of course, that should stop. However, this is a genuine reaction to all the actions taken by the police, which nobody, apart from Russia and North Korea, would endorse, given their ideology.

ემანუელ მორუჩი

**ბრესტის დასავლეთის კათოლიკური უნივერსიტეტის
სოციოლოგიის დოქტორი,
ევროკომისიის „ევროპის გუნდი საფრანგეთი“-ის წევრი,
CECI – ევროპის მოქალაქეობისა და
იდენტობების წრის პრეზიდენტი**

საქართველოს მთავრობის მიერ განეპრიანების მოლაპარაკებების გადაღება:

როგორია ევროკავშირის პოლიტიკური და იურიდიული პოზიციები?

მსურს, მადლობა გადავუხადო სამართლის დოქტორს, ევროპის უნივერსიტეტის სამართლის ინსტიტუტის დირექტორს ბ-ნ იოსებ კელენჯერიძეს, საერთაშორისო კონფერენცია «Union Legal and political vectors»-ზე სიტყვით გამოსვლის შესაძლებლობისათვის. ასევე მსურს, მადლობა გადავუხადო ბ-ნ ვაჟა კილაძეს, რომელიც უძღვება ამ სესიას და ჰანს-იურგენ ზახორკას, რომელმაც მეგობრული და ეფექტიანი შუამავლობა გასწია ჩემი მოწვევისათვის. მივესალმები კონფერენციის დანარჩენ მონაწილეებს: ე-ნ ნონა გელაშვილსა და ბ-ნ ლევან მესხორაძეს.

საკითხები, რომლებზეც ბატონმა იოსებ კელენჯერიძემ მთხოვა საუბარი, მრავალგანზომილებიანია და მოიცავს პოლიტიკურ, იურიდიულ, დიპლომატიურ და მორალურ ასპექტებს.

ჩემი გამოსვლა გახლავთ ევროპული დღის წესრიგის ყურადღებიანი და მოკრძალებული დამკვირვებლის პოზიცია. მსურს აღვნიშნო, რომ სწორედ

ამ დროს, როდესაც ჩვენ ერთმანეთს ვუზიარებთ ჩვენს შეხედულებებს, წევრი სახელმწიფოებისა და ევროპული სტრუქტურების მიერ განიხილება პოტენციური ღონისძიებების პაკეტი. მნიშვნელოვანია გავიხსენოთ, რომ საქართველოს კანდიდატის სტატუსი 2023 წლის 14 დეკემბერს, ევროპის მთავრობებისა და სახელმწიფო მეთაურების სამიტზე მიღებული გადაწყვეტილების შედეგად მიენიჭა.

შეგახსენებთ, რომ კითხვები ეხება უცხოური გავლენის გამჭვირვალობის კანონს, რომელიც ევროპულ კანონმდებლობას ეწინააღმდეგება. რა შედეგი შეიძლება დადგეს, თუ საქართველოს ხელისუფლება არ გააუქმებს აღნიშნულ კანონს? ეს პოლიტიკური და იურიდიული საკითხია, რომელიც საქართველოს განევრინების წინაპირობას წარმოადგენს. შესაძლოა თუ არა, ევროკავშირმა საქართველოს უვიზო მიმოსვლა გააუქმოს ან კანდიდატის სტატუსი ჩამოართვას?

დავინწყოთ ვიზების საკითხით, რომელიც საქართველოში არსებული სიტუაციის მიმართ სიმბოლურ დამოკიდებულებას გამოხატავს. ამჟამად, საქართველოს მოქალაქეებს, ფინანსური რესურსების დამადასტურებელი დოკუმენტებისა და პასპორტის წარდგენის შემთხვევაში, ევროპაში 90 დღით უვიზოდ ყოფნის შესაძლებლობა აქვთ. თუმცა, ამ ეტაპზე, ევროკავშირი გამოხატავს უკმაყოფილებას ოპოზიციის მიმართ განხორციელებული რეპრესიების გამო და საუბარია დიპლომატიური პასპორტების მფლობელებისათვის უვიზო *ჩუქის* შეჩერების თაობაზე.

აღმოსავლეთ პარტნიორობა

სანამ სხვა საკითხებზე გადავალთ, მნიშვნელოვანია გავიხსენოთ, რომ საქართველო ევროკავშირის ერთ-ერთი პარტნიორი ქვეყანაა და მონაწილეობს 2009 წელს დაწყებულ აღმოსავლეთ პარტნიორობის პროგრამაში. ეს პარტნიორობა, სხვა საკითხებთან ერთად, მიზნად ისახავს პარტნიორ სახელმწიფოებსა და ევროკავშირს შორის პოლიტიკური დიალოგის გაძლიერებას, ეკონომიკურ ინტეგრაციას ასოცირებისა და თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმებების საშუალებით, რეფორმების განხორციელებას დემოკრატიის, ადამიანის უფლებებისა და ეფექტიანი მმართველობის კუთხით. ასოცირების შეთანხმებების არსებობის მიუხედავად, ამჟამინდელი სიტუაცია, საქართველოს ევროინტეგრაციის მომავლის მხრივ, ევროპის შემფოთებას იწვევს.

კითხვები, რომლებსაც მისვამთ, საჭიროებს მსჯელობას სიტუაციის კომპლექსურობიდან გამომდინარე. კითხვები ეხება როგორც ევროკავშირთან და ამჟამინდელ წევრ სახელმწიფოებთან მოლაპარაკებებს, ასევე, საქართველოს შიდა პოლიტიკას. კითხვები, ასევე, ეხება ევროკავშირის კანონმდებლობას, ევროპის მოქალაქეობას, ეროვნულ და საერთო იდენტობებს. შეკითხვები ევროპულ ცნობიერებასაც ეხება. დემოკრატიულ პროცესში არასამთავრობო ორგანიზაციების თავისუფლება უპირველესია, ისევე, როგორც მათი თანამშრომლობა იმ ორგანიზაციებთან, რომელთა საქმიანობა ევროკავშირთან დაახლოებასა და ევროპის შესახებ მოქალაქეებში ინფორმაციის გავრცელებას უკავშირდება. ამ შემთხვევაში ვერ ვისაუბრებთ ჩარევაზე. ეს გახლავთ ჩვეულებრივი მექანიზ-

მი, რომელიც საერთო პოლიტიკური განზომილების მქონე კანდიდატ ქვეყნებთან მიმართებაში გამოიყენება. ევროკავშირის გაფართოება სენსიტიური საკითხია და არსებული პოლიტიკური და ეკონომიკური ტურბულენტობის პირობებში ევროპულ ერთობასა და ევროკავშირის ხელშეკრულების შესრულებას მოითხოვს, რაზეც ქ-ნმა ნონა გელაშვილმა ისაუბრა. უნგრეთთან არსებული სირთულეები ამის ნათელი დასტურია, ისევე როგორც რიგ ქვეყნებში რადიკალური მემარჯვენე პოლიტიკოსების წარმატება არჩევნებზე.

პირველი შენიშვნა დემოკრატიის განხორციელებას, ხმის უფლებასა და მოქალაქეთა უფლებების დაცვას ეხება. როგორც მოგეხსენებათ, განვრიანების მოლაპარაკებების დასაწყებად რეფერენდუმის ჩატარებაა საჭირო. განვრიანება მოქალაქეთა და სახალხო ნების გათვალისწინებით უნდა მოხდეს. აღნიშნულ საკითხზე ყოველთვის ხალხი იღებს გადაწყვეტილებას და არა მხოლოდ მთავრობა. ამ კონკრეტულ შემთხვევაში, სწორედ საქართველოს მთავრობამ მიიღო მოლაპარაკებების დაწყების 2028 წლამდე გადადების შესახებ გადაწყვეტილება, მოქალაქეთა ნების საწინააღმდეგოდ.

სხვა წამოჭრილი საკითხები ეხება დემოკრატიულ არჩევანს. კერძოდ, შენგენისა და ევროკავშირის ზონაში თავისუფლად გადაადგილების უფლებასა და ადამიანისა და მოქალაქეების უფლებების დარღვევის ფაქტების გამო მოსალოდნელ სანქციებს.

ევროკავშირის ღირებულებები განერილია სხვადასხვა ხელშეკრულებებში, კერძოდ, ლისაბონის ხელშეკრულებასა და ისეთ მნიშვნელოვან დოკუმენტში, როგორცაა ევროკავშირის სოციალური ქარტია. განვრიანებისა და

მოლაპარაკებებისა დასაწყებად აუცილებელია, მოხდეს ე.წ. Acquis communautaire-ის (ევროპული მონაპოვარის) ვალიდაცია და ეროვნულ კანონმდებლობაში მისი დებულებების ასახვა. ამიტომაც არის, რომ განვრიანების ვადები ხანგრძლივია და ზოგჯერ 10 წელიც კი გრძელდება, ასევე, მხედველობაში მისაღებია ეკონომიკური და სოციალური საკითხები.

ამ ეტაპზე მნიშვნელოვანი ფაქტორია არსებული სიტუაცია და რუსეთთან ურთიერთობის საკითხი, რომელიც უკრაინის წინააღმდეგ აგრესიას ახორციელებს. უკრაინა გამოთქვამს ევროკავშირში განვრიანების სურვილს. ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოები შეთანხმდნენ, რომ უკრაინასთან განვრიანების მოლაპარაკებები ომის დამთავრებისთანავე დაიწყება. ეს ფუნდამენტური საკითხია, ვინაიდან წევრ სახელმწიფოებში მშვიდობა განვრიანების უმთავრესი პრინციპია. მაგალითად შეიძლება მოვიყენოთ საფრანგეთსა და გერმანიას შორის ფუნდამენტური ურთიერთობა, მოგეხსენებათ, ევროკავშირის დამფუძნებლების ურყევი ნების გარეშე, რომლის მედროშეებად 1950-იან წლებში რობერ შუმანი და კონრად ადენაუერი მოგვევლინნენ, ევროკავშირის ეს ისტორიული დაახლოება არ შედგებოდა.

საზოგადოებრივი აზრი

საქართველომ პოზიციონირება უნდა მოახდინოს არსებული ტექსტებზე. ეს გახლავთ საფუძველი. თუმცა, როგორც ჰანს-იურგენ ზახორკამ აღნიშნა, მნიშვნელოვანია როგორც ქართული, ასევე ევროპული საზოგადოებრივი აზრის გათვალისწინება.

ეს შეხედულებები შესაძლოა განსხვავდებოდეს და ზოგიერთი ეწინააღმდეგებოდეს კიდევ ევროპის გაფართოებას.

თუ ევროკავშირი ათ სახელმწიფოსთან მიმართებაში გაფართოების პროცესს წამოიწყებს, ეს წარმატებული ნაბიჯი უნდა იყოს და მხოლოდ საერთო ბაზარს არ უნდა ეხებოდეს. ეს უნდა იყოს ყველა მხარისათვის ურთიერთსასარგებლო ურთიერთობა. მხედველობაშია მისაღები ურთიერთობების სხვადასხვა განზომილება, როგორცაა საერთო უსაფრთხოება, სამეზობლო პოლიტიკა, თავდაცვა და ურთიერთობები დანარჩენ მსოფლიოსთან, ე.წ «ბრიკსის» (BRICS) ქვეყნებთან (მათ შორის, რუსეთთან) და დღეს, განსაკუთრებით, ინდოეთისა და წყნარი ოკეანის ქვეყნებთან. ასევე, მნიშვნელოვანია მომავლის ისეთ სფეროებში თანამშრომლობა, როგორცაა ციფრული სივრცე და ხელოვნური ინტელექტი. უკრაინაში მიმდინარე ომი ამჟამად, ასევე, ძალიან სენსიტიური საკითხია.

ევროკავშირის მხრიდან გაკეთებული ყველა განცხადება ქართულ მხარეს მოლაპარაკებების ღიად დატოვებისაკენ მოუწოდებს. თითოეულ მათგანში ნათლად არის გამოხატული ირაკლი კობახიძის განცხადების გამო წუხილი, განსხვავებით პრეზიდენტ სალომეს ზურაბიშვილის პოზიციისაგან, რომელიც არ იზიარებს «ქართული ოცნების» გადაწყვეტილებას განევრიანების მოლაპარაკებების შეჩერებასთან დაკავშირებით, რაც იმთავითვე გულისხმობს 2028 წლამდე ევროკავშირის ფინანსურ დახმარებაზე უარის თქმას. უნდა გვესმოდეს, რომ 2028 წელს მოლაპარაკებების განახლების შემდეგ, საქართველო ორ წელიწადში ვერ შეძლებს ევროკავშირში განევრიანებას. ამას დიდი დრო დასჭირდება, შესაძლოა, ეს პროცესი ათი წელიც გაგრძელდეს. სხვა ფაქტორებთან ერთად, საჭირო იქნება კოპენჰაგენის და ე.წ

Acquis communautaire-ის (ევროპული მონაპოვარი) კრიტერიუმების აღიარება. საქართველოს ხელისუფლების სამოქმედო გეგმამ და დემოკრატიულმა უკუსვლამ მიმდინარე წლის ივლისის თვიდან ფაქტობრივად შეაჩერა განევრიანების პროცესი. ამ ეტაპზე შეჩერებულია საქართველოს მთავრობის პირდაპირი ფინანსური დახმარება.

საქართველოს მთავრობის ამჟამინდელი პოზიცია განსხვავდება ყველა წინა მთავრობის მიერ გატარებული პოლიტიკისაგან და არ პასუხობს ქართველი ხალხის უდიდესი უმრავლესობის ევროპულ მისწრაფებებს, რაც ასევე ასახულია საქართველოს კონსტიტუციაში.

მედიასაშუალებები აქტიურად აშუქებენ ქართველი ხალხის პროტესტის ამსახველ მასალას. უამრავი რაოდენობით ადამიანი გამოდის ქუჩაში, რათა დაიცვას ევროკავშირში განევრიანების მისწრაფებები. რა თქმა უნდა, ევროპელები მკაცრად გმობენ ძალადობას იმ მშვიდობიანი დემონსტრანტების წინააღმდეგ, რომლებიც საკუთარ ევროპულ მომავალსა და დემოკრაციას იცავენ. აღსანიშნავია, რომ საქართველოს მთავრობის ქმედებები პირდაპირ აისახება ევროკავშირთან და წევრს სახელმწიფოებთან ურთიერთობებზე.

ევროკავშირის წევრობა გულისხმობს იმ გაერთიანებაში არსებული წესების დაცვას, რომელსაც გსურს, შეუერთდე. ეს არ გახლავთ შეთანხმება მხოლოდ სიკეთეების ან ეკონომიკური სარგებლის მისაღებად. არსებობს უამრავი ფაქტორი, მათ შორის ეკონომიკური, რა თქმა უნდა, მაგრამ ამავედროულად პოლიტიკური, სოციალური, კულტურული, დიპლომატიური და ა.შ. და ეს კავშირი ეფუძნება საერთო ღირებულებებს.

შესაბამისად, საქართველოს ხელისუფლებამ პატივი უნდა სცეს ადამიანების შეკრებისა და გამო-

ხატვის თავისუფლებას და თავი შეიკავოს მშვიდობიანი დემონსტრანტების, პოლიტიკოსებისა და მედიის წარმომადგენლების წინააღმდეგ ძალის გამოყენებისაგან. ძალადობის ნებისმიერი აქტი უნდა გახდეს გამოძიების საგანი და დაისაჯონ პასუხისმგებელი პირები. მსურს აღვნიშნო, რომ ევროკავშირი კვლავ იმეორებს თავის შეშფოთებას ქვეყანაში დემოკრატიის უწყვეტი უკუსვლის გამო, მათ შორის იმ დარღვევებთან მიმართებაში, რომელსაც ადგილი ჰქონდა ბოლო სპარლამენტო არჩევნების დროს. ამ კონტექსტში, ევროკავშირი მოუთმენლად ელის ეუთო/ოდირის საბოლოო დასკვნასა და რეკომენდაციებს.

კიდევ რა შეიძლება დავამატო? ის, რომ ევროკავშირი მხარს უჭერს ქართველ ხალხს და მის ევროპული მომავლის არჩევანს, ევროკავშირის კარი ღიაა, მაგრამ ევროპული ღირებულებების მიღება და საქართველოს ევროკავშირში განწევრიანების გზაზე დაბრუნება საქართველოს ხელისუფლების ხელშია.

EMMANUEL MORUCCI

**Doctor of Sociology, Catholic University of the West, Brest, France;
Member, European Commission's "Team Europe France";
President, CECI – the European Citizenship and Identities Circle**

REPORT DES NÉGOCIATIONS PAR LE GOUVERNEMENT GÉORGIEN: Quelles positions politiques et juridique pour l'UE?

Je voudrais remercier Docteur Ioseb Kelenjeridze, Directeur de l'Institut de Droit à l'Université Européenne à Tbilisi pour son invitation à intervenir à l'occasion de cette conférence internationale « Union Legal and political vectors ». Merci également à Vazha Kíladre qui anime notre session ainsi que Hans-Jurgen Zahorka qui a été un intermédiaire efficace et amical dans cette invitation. J'adresse mes salutations aux autres intervenants de cette conférence : Madame Nona Gelashvili et Monsieur Levan Meskhoradze.

Les questions auxquelles m'a demandé de réagir Ioseb Kelenjeridze sont pluridimensionnelles, de nature politiques, juridiques, diplomatiques et morales.

Mon propos est celui d'un modeste observateur attentif aux situations européennes. Je dois dire qu'au moment où nous échangeons, des mesures potentielles pouvant être prises sont discutées actuellement au sein des instances européennes et entre les États membres. Il est important de rappeler que le statut de candidat a été accordé à la Géorgie le 14 décembre 2023, par les Chefs d'État et de gouvernement lors d'un sommet européen.

Pour rappel ces questionnements touchent à la loi sur les ingérences étrangères, lois contraires à la réglementation européenne. Si la Géorgie n'abroge pas ces lois, quel pourrait en être le résultat ? C'est un objet politique et juridique conditionnel à

la démarche d'adhésion. L'Union européenne pourrait interdire à la Géorgie les voyages sans visa? Ou retirer le statut de candidat ?

Commençons par cette question de visa car c'est une position symbolique face à la situation en Géorgie. Actuellement, les ressortissants géorgiens n'ont pas besoin de visa pour des séjours de moins de 90 jours sous conditions de ressources et d'un passeport. Toutefois, actuellement l'UE exprime son mécontentement en menaçant de suspendre des visas diplomatiques en raison de la répression de l'opposition.

Le partenariat oriental

Avant d'aller plus loin il est important de rappeler que la Géorgie est un des pays partenaires de l'UE et participe déjà au partenariat oriental lancé en 2009. Ce partenariat vise, entre autres choses, à renforcer le dialogue politique entre l'UE et les pays partenaires, à faciliter l'intégration économique à travers des accords d'association et des accords de libre-échange, à promouvoir des réformes en matière de démocratie, de droits de l'homme et de bonne gouvernance. La situation actuelle fait que, malgré ces accords d'association en cours, la situation politique actuelle soulève des préoccupations quant à l'avenir de l'intégration européenne de la Géorgie.

Les questions que vous me posez impliquent une réflexion sur la complexité de la situation. Elles touchent à la fois à la négociation avec l'Union européenne et les actuels pays membres et à la politique intérieure de la Géorgie. Et concerne le droit communautaire, la citoyenneté européenne tout comme aux identités nationales et identité commune. Elle touche égale-

ment à la conscience européenne. La liberté des ONG est primordiale dans le processus démocratique ainsi que leur coopération notamment pour celles dont l'action est liée à un rapprochement avec l'UE et à la diffusion de l'information européenne aux citoyens. On ne peut parler ici d'ingérence mais de dispositif habituel à toute candidature acceptée à la dimension politique commune. La question des élargissements est sensible car il en va également de l'unité européenne en ces périodes de turbulences économiques et politiques internationales et du respect du traité d'Union européenne abordé par madame Nona Galasvili. Les difficultés avec la Hongrie en sont un exemple comme peut l'être la progression dans plusieurs pays lors des élections de personnalités de droite radicale.

Une première remarque est celle de l'exercice de la démocratie, du droit de vote et au respect des droits des citoyens. Comme vous le savez un référendum est nécessaire pour entamer les négociations d'adhésion. Ce doit être une volonté populaire et citoyenne. C'est toujours un peuple qui s'exprime et non pas seulement un gouvernement. Dans le cas qui nous intéresse c'est bien le gouvernement Georgien qui recule la date d'ouverture à 2028 contre l'avis des citoyens.

D'autres questions soulevées traitent des choix démocratiques. Celle du droit de circuler librement dans l'Espace Schengen et en UE et celle des sanctions éventuelles pour atteintes aux droits de l'homme et à la citoyenneté.

Les valeurs de l'UE sont inscrites dans les Traités notamment celui de Lisbonne mais également dans le document important qu'est la Charte des droits sociaux fondamentaux des citoyens de l'UE. Pour adhérer et valider les négociations il est nécessaire de valider ce que l'on appelle l'Acquis communautaire et transposer dans le droit national l'ensemble de ces dispo-

sitions. C'est pourquoi le temps avant l'adhésion peut être long. Parfois 10 ans. Il y a également les questions économiques et sociales à prendre en compte.

Actuellement, important est l'état de la situation et des relations avec la Russie qui mène une guerre d'agression vis-à-vis de l'Ukraine. Ce pays exprime sa volonté de rejoindre l'UE. Les États membres de l'UE ont validés le fait que les négociations s'ouvriront avec ce pays dès la guerre achevée. C'est une question fondamentale car le principe d'adhésion premier est la paix entre les membres. On peut prendre comme principe la relation fondamentale entre la France et l'Allemagne. Sans cette volonté forte, portée en 1950 par les fondateurs, sous l'égide de Robert Schuman et d'autres, dont Konrad Adenauer, ce rapprochement historique l'UE n'existerait pas.

Les opinions publiques

La Géorgie doit se positionner sur les textes actuels. C'est la base. Mais, comme l'a dit Hans-Jurgen Zahorka, il est important de tenir compte des opinions publiques géorgienne et européenne. Toutes ne sont pas au même niveau et certaines peu favorables à un élargissement.

Si l'UE s'engage vers d'éventuels élargissements au nombre de 10 doivent être une réussite et ne concernent pas seulement un marché unique. La relation doit être du type gagnant/gagnant. Il y a d'autres dimensions relationnelles à prendre en compte comme la sécurité commune, la politique de voisinage, la défense et la sécurité commune, les relations avec le reste du monde, celles avec les BRICS (dont la Russie) et aujourd'hui, particulièrement, la zone indo pacifique,

mais aussi les domaines de notre futur : le numérique et l'intelligence artificielle. La guerre en Ukraine est actuellement un point très sensible.

Toutes les déclarations en UE vont dans ce sens du maintien des négociations ouvertes. Toutes regrettent clairement la déclaration d'Irakli Kobakhidze, contre la position de la présidente Salome Zourabichvili sur la décision de « Rêve géorgien » de ne pas poursuivre l'ouverture des négociations d'adhésion. Ce qui revient à rejeter le soutien financier de l'UE jusqu'en 2028. Il faut avoir conscience qu'en reprenant d'éventuelles négociations après 2028 cela ne permettra pas une entrée dans l'UE dans les deux ans. Il faudra un temps plus long, une dizaine d'années peut être. Cela passera, entre autres éléments, par l'acceptation des critères de Copenhague et de ce que l'on appelle l'Acquis communautaire. Le constat est que le plan d'action des autorités géorgiennes et le recul démocratique ont conduit à l'arrêt de facto du processus d'adhésion dès juin de cette année et que l'aide financière de l'UE au profit directement des autorités géorgiennes est actuellement en attente.

La position actuelle du gouvernement géorgien marque un changement par rapport aux politiques de tous les gouvernements précédents et ne répond pas aux aspirations européennes de la grande majorité du peuple géorgien, comme l'est consacré dans la Constitution de la Géorgie.

Les médias nous montrent les images du peuple géorgien, une fois encore, manifestant en grand nombre dans les rues pour réaffirmer ses aspirations à rejoindre l'Union européenne. Bien évidemment, les Européens condamnent fermement la violence contre les manifestants pacifiques, qui défendent leur avenir européen et démocratique. De fait, les actions du gouvernement géorgien ont des

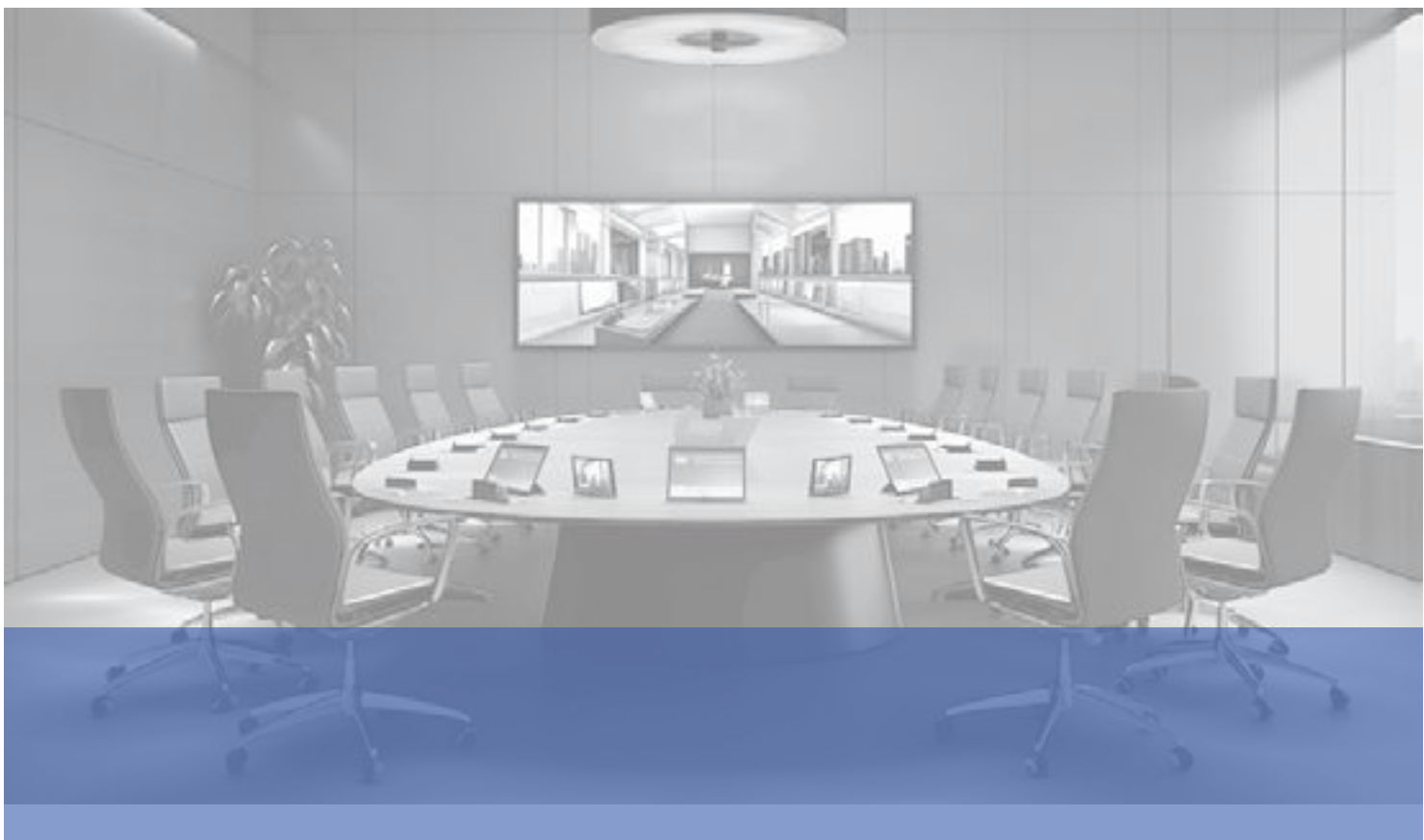
conséquences directes sur la relation avec l'UE et ses États membres.

Vouloir être membre de l'Union européenne c'est respecter les règles de l'ensemble que l'on désire rejoindre. Ce n'est pas un accord pour faire bien ou pour obtenir seulement des avantages économiques. Les implications sont nombreuses et autres : économique bien sûr, mais aussi politique, sociales, culturelles, diplomatiques....Et reposent sur un socle de valeurs communes et partagées.

Ainsi, les autorités géorgiennes doivent respecter le droit à la liberté de réunion et à la liberté d'expression, et s'abstenir d'utiliser la force contre des manifestants pacifiques, des politiciens et des représentants des médias. Tout acte de violence doit faire l'objet d'une

enquête et les responsables doivent être tenus pour responsables. Je constate, à la lecture des déclarations, que l'UE réitère ses graves préoccupations concernant le recul démocratique continu du pays, y compris les irrégularités qui ont eu lieu lors des récentes élections législatives. Dans ce contexte, l'UE attend avec impatience le rapport final de l'OSCE/ODIDH et ses recommandations.

Que dire encore ? Que l'UE soutient le peuple géorgien et son choix pour un avenir européen. Bien évidemment, la porte de l'UE reste ouverte mais l'acceptation aux valeurs européennes et le retour de la Géorgie au chemin de l'adhésion à l'UE est entre les mains des dirigeants géorgiens.

ნონა გელაშვილი

კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის მონვეული ლექტორი,
ჰამბურგის უნივერსიტეტის დოქტორანტი

მოგესალმებით, ქალბატონებო და ბატონებო!

ჩემს დღევანდელ პრეზენტაციას ჰქვია: „საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის სამართლებრივი და პოლიტიკური ასპექტები“. მინდა გითხრათ, რომ ჩემს, მინიმუმ 20-წლიან, ოცნებას წარმოადგენს საქართველოს ევროკავშირის წევრობა. 2004 წელს ევროკავშირის სამართლის სწავლა დავიწყე, რომელშიც ორი მაგისტრის ხარისხი მაქვს ჰამბურგის უნივერსიტეტსა და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში. ჩემი მთელი მოღვაწეობა, ფაქტობრივად, ამ იდეას უკავშირდება. შესაბამისად, ჩემთვის პირველი, ამ თვალსაზრისით ყველაზე სასიხარულო მომენტი იყო 2022 წელი, როდესაც საქართველოს ევროკავშირის მიერ ევროპული პერსპექტივა გაეხსნა. მოგეხსენებათ, მანამდე არ არსებობდა არცერთი მინიშნება იმასთან დაკავშირებით, რომ საქართველო ოდესმე შეძლებდა ევროკავშირის წევრობას. თავად ასოცირების შეთანხმებაში ჩვენი ქვეყანა მოხსენიებულია როგორც „აღმოსავლეთ ევროპული ქვეყანა“, მაშინ როდესაც ევროკავშირის ლისაბონის ხელშეკრულების 49-ე მუხლი საუბრობს იმაზე, რომ ნებისმიერ „ევროპულ სახელმწიფოს“ შეუძლია გახდეს ევროკავშირის წევრი. ლიტერატურაში იყო ამაზე სპეკულაცია, რომ თითქოს საქართველოს „აღმოსავლეთ“ ევროპულ ქვეყანად მოხსენიება გამოირიცხავდა მის წევრობას ევროკავშირში. თუმცა 2022 წელს რუსეთის მიერ უკრაინის წინააღმდეგ აგრესიული ომის დაწყებამ, სამი ასოცირებული ქვეყნის – მოლდოვა, უკრაინა, საქართველო – ევროინტეგრაციის პროცესი ძალიან დააჩქარა.

მე მინდა საზოგადოებას შევახსენო, რომ ყველა ხელშესახებ ნაბიჯში, რომელიც ევროკავშირთან ინტეგრაციის თვალსაზრისით გადაიდგა სა-

ქართველოს მთავრობების მიერ, ამჟამინდელ ხელისუფლებას, ალბათ, ყველაზე მნიშვნელოვანი შედეგები უკავშირდება. შეგახსენებთ რამდენიმე ფაქტს: 2014 წელს ხელმოწერილი ასოცირების შეთანხმება, 2017 წელს ვიზის გამარტივების შესახებ გადაწყვეტილება, 2019 წელს კონსტიტუციაში გაკეთებული ჩანაწერი (78-ე მუხლი), რომელიც ევროატლანტიკურ ინტეგრაციას ქვეყნის საგარეო კურსად განსაზღვრავს, 2022 წელს ევროკავშირში განწევრიანების შესახებ განაცხადის დაყენება და 2023 წელს კანდიდატის სტატუსის მიღება (ფაქტიურად მარტო, ოპოზიციური პოლიტიკური სპექტრის მონაწილეობის გარეშე და მათ მიერ მუდმივად საწინააღმდეგო პოზიციების გაჟღერების ფონზე).

ჩემი დღევანდელი პრეზენტაციით მინდა ფაქტებითა და სამართლებრივი დასაბუთებით წარმოგიდგინოთ ის საკითხები, რაც გაჟღერებული იქნა წინა პრეზენტატორის მიერ (ქვეყნის ვითომცდა ავორიტარიზმის შესახებ) და შეგვიძლია პრეზენტაციის შემდეგ ამაზე დისკუსია გავმართოთ.

ევროკავშირში ინტეგრაციისთვის დაყენებული ყალბი წინაპირობები

მოდით დავუბრუნდეთ სამართლებრივ საკითხს, რომელიც გულისხმობს ევროკავშირში განწევრიანების თემას. ეს არის ევროკავშირის შესახებ სადამფუძნებლო შეთანხმება, ლისაბონის ხელშეკრულება, ევროკავშირის კონსტიტუცია, ჩვენი კონსტიტუციის მსგავსი სადამფუძნებ-

ლო დოკუმენტი, რომლის 49-ე მუხლი ადგენს, რომ ნებისმიერ ევროპულ ქვეყანას, რომელიც იზიარებს ევროპულ ღირებულებებს, შეუძლია გახდეს ევროკავშირის წევრი სახელმწიფო. რა იგულისხმება ევროპულ ღირებულებებში, რომლის შესახებაც ამ ბოლო 2 წლის განმავლობაში ასე ინტენსიურად გვესმის ევროკავშირის სხვადასხვა ინსტიტუტებისა და ბიუროკრატებისაგან. პირველ რიგში, ევროპული ღირებულებები ამავე შეთანხმების მე-2 მუხლის მიხედვით არის: ადამიანის ღირსების, თავისუფლების, დემოკრატიის, თანასწორობის, კანონის უზენაესობის, ადამიანის უფლებებისა და უმცირესობების დაცვა. ეს ჩამონათვალი არის სწორედ ის ევროპული ღირებულებები, რომელზეც უნდა მოახდინოს სახელმწიფომ კონცენტრირება და უნდა გააძლიეროს მათი დაცვის მექანიზმები. ეს არ არის ისეთი ღონისძიებები, როგორც, მაგალითად, ჩვენ გვესმის ევროპარლამენტის რეზოლუციებში სააკაშვილის განთავისუფლებასთან დაკავშირებით. შეგახსენებთ, რომ სააკაშვილის პატიმრობის არასათანადო პირობების შესახებ საჩივრის საფუძვლები სტრასბურგის სასამართლომ არ გაითვალისწინა და თქვა, რომ მის მიმართ ადამიანის უფლებები არ ირღვეოდა¹; გასული წლის მაისში ასევე ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ დაადგინა რომ სააკაშვილი სამართლიანად იხდიდა სასჯელს გირგვლიანის მკვლელობისა და ვალერი გელაშვილის ცემის ფაქტზე და პოლიტიკურ მართლმსაჯულებას არ აქვს ადგილი.² ასევე შეგახსენებთ, რომ სწორედ სააკაშვილის მმართველობის პერიოდში არსებულ სისტემურ

1 <https://justice.gov.ge/?m=articles&id=SfHTObPiYs&lang=2>

2 [https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:\[%22002-14330%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:[%22002-14330%22]) <https://pog.gov.ge/news/strasburgis-sasamarTlom-daadgina-rom-mixeil-saakashvilis-mimarT-ganxorcielebuli-marTlmsajuleba-sand;>

დანაშაულებზე³ მიუთითებს სტრასბურგის სასამართლო საკუთარ გადაწყვეტილებებში. ამიტომ ჩვენ უნდა განვასხვაოთ ერთმანეთისგან რა არის ნამდვილი ევროპული ღირებულებები და რა არის ის, რასაც თუნდაც ევროპარლამენტი მოუნოდებს, მაგალითად, სააკაშვილის განთავისუფლებასთან დაკავშირებით, ან თუნდაც რუსეთისთვის სანქციების დაწესების მხრივ.⁴

ვფიქრობ, თითოეულ ევროპარლამენტარს უნდა ესმოდეს, რომ საქართველო რომელიც არ წარმოადგენს ნატო-ს წევრ ქვეყანას და უკვე 20 წელია დგას ნატო-ს ღია კარში, რომელსაც არ აქვს არანაირი უსაფრთხოების გარანტია, რომლის 20% არის ოკუპირებული რუსეთის მიერ, არ შეუძლია ამ სახელმწიფოს დაუწესოს ისეთი სანქციები, რომელიც გარდა იმისა, რომ საკუთარ უსაფრთხოებას დააყენებს საფრთხის ქვეშ, ასევე კონტრპროდუქტიული იქნება ეკონომიკური თვალსაზრისით. ეკონომიკური სანქციები მხოლოდ საქართველოსთვის იქნება დამაზიანებელი და არა რუსეთისთვის. გარდა იმისა, რომ მოთხოვნა რუსეთისათვის სანქციების დაწესების თაობაზე ან სააკაშვილის გათავისუფლებაზე არ არის ევროპული ღირებულების შემადგენელი ნაწილი, პირიქით, ის ეწინააღმდეგება ევროპის კონსტიტუციას. ევროპის, როგორც საგარეო აქტორის, უპირველესი მოვალეობა მისი კონსტიტუციის მიხედვით, მშვიდობის დაცვა და მშვიდობის ხელშეწყობაა საერთაშორისო არენაზე.⁵ საგარეო აქტორის როლის განსაზღვრი-

სას, ევროკავშირი საკუთარ თავს ხედავს, როგორც მშვიდობის უზრუნველმყოფ, ხელშემწყობ სუბიექტს და არა როგორც ახალი კონფლიქტებისა და ესკალაციების წყაროს. შესაბამისად, მე ვთხოვდი ნებისმიერ პირს, რომელიც ხმამაღალ განცხადებებს აკეთებს საქართველოს რუსულ თუ სხვა სახის ნარატივებთან დაკავშირებით, საკუთარ კონსტიტუციაში კარგად ჩაიხედოს და ნახოს, თვითონ ევროკავშირის როლის შესახებ საერთაშორისო დონეზე და ხომ არ არღვევს ის მშვიდობის შესახებ დანაწესს, იმით რომ ის მოუნოდებს საქართველოს რუსეთის წინააღმდეგ სანქციების დაწესებისკენ.

ევროკავშირში ინტეგრაციის ნამდვილი წინაპირობები

ლისაბონის ხელშეკრულების 49-ე და მე-2 მუხლების გარკვეულ ოპერაციონალიზებას წარმოადგენს 1993 წელს შემოღებული კოპენჰაგენის კრიტერიუმები, რომელთა საფუძველზეც დღემდე ხდება ევროკავშირში განწევრიანების მსურველი სახელმწიფოების შეფასება. კოპენჰაგენის სამი ძირითადი კრიტერიუმი არსებობს.

პირველი ეს არის ინსტიტუციების სტაბილურობა, რომელიც დემოკრატიას, კანონის უზენაესობას, ადამიანის უფლებებისა და უმცირესობების და-

...

2. *The Union shall define and pursue common policies and actions, and shall work for a high degree of cooperation in all fields of international relations, in order to:*

...

(c) *preserve peace, prevent conflicts and strengthen international security, in accordance with the purposes and principles of the United Nations Charter, with the principles of the Helsinki Final Act and with the aims of the Charter of Paris, including those relating to external borders; ...*

3 [https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:\[%22001-104636%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-104636%22]}) [https://hudoc.echr.coe.int/rus#{%22itemid%22:\[%22001-223023%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/rus#{%22itemid%22:[%22001-223023%22]})

4 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2024-0017_EN.html, p.22, 23.

5 https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2b-f140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0023.02/DOC_1&format=PDF The Treaty on European Union “GENERAL PROVISIONS ON THE UNION'S EXTERNAL ACTION, Article 21

ცვასა და პატივისცემას შეეხება. ეს კრიტერიუმი აფასებს თუ რამდენად დემოკრატიულია სახელმწიფო, რამდენად დაცულია მასში ის ევროპული ღირებულებები, რომელიც ლისაბონის ხელშეკრულების მე-2 მუხლში არის ჩამოთვლილი.

მეორე კრიტერიუმს წარმოადგენს ფუნქციონირებადი ბაზრის, ეკონომიკის შეფასება. რა თქმა უნდა, ჩემი სამართლებრივი შეფასების კომპონენტში ვერ შევხები ეკონომიკურ საკითხებს, მაგრამ ნებისმიერ დაინტერესებულ პირს შეუძლია ნახოს, რომ ეკონომიკური და ფუნქციონირებადი ეკონომიკის თვალსაზრისით, საქართველო კანდიდატ ქვეყნებთან შედარებით (თავი რომ დავანებოთ უკრაინას, მისი საომარი მდგომარეობიდან გამომდინარე), მოლდოვასთან მიმართებაში ზრდადი ტენდენციით ხასიათდება და რა პოზიტიური ცვლილებები არის ამასთან დაკავშირებით.

მესამე კრიტერიუმი ევროპის ვალდებულებებისა და მთლიანად, ევროკავშირის საკანონმდებლო ბაზის გადმოტანის და ვალდებულებების მართვის უნარს გულისხმობს.

აღსანიშნავია, რომ ქვეყნის პროგრესი ევროკავშირის გზაზე დამოკიდებულია ამ ქვეყნის მიერ ამ კრიტერიუმების შესრულების პროგრესთან, რასაც გულისხმობს „დამსახურებაზე დაფუძნებული“ (merit-based) ინტეგრაცია.

წინა გამომსვლელი საუბრობდა ავტორიტარულ სახელმწიფოზე. მოვიძიე მსოფლიო მართლმსაჯულების პროექტის⁶ კანონის უზენაესობის ინდექსი (იხ. დანართი 1), რომლის გამოსახულებასაც გიზიარებთ, სადაც საქართველო იმყოფება პიჩვედ ადგილზე. თავად შეგიძლიათ

6 <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/global/2024/Georgia> მონაცემები აღებულია რეგიონის: აღმოსავლეთი ევროპა და ცენტრალური აზია, მიხედვით.

ნახოთ, სად არის კოსოვო, სად არის მოლდოვა, რომელთანაც ევროკავშირს გახსნილი აქვს მოლაპარაკებები, ჩრდილოეთ მაკედონია – მე-6, ბოსნია-ჰერცეგოვინა – მე-7, უკრაინა – მე-9, სერბეთი – მე-11-ე პოზიციებზე, რომლებთანაც ასევე გახსნილია მოლაპარაკებები.

მთავრობის ძალაუფლების შეზღუდვის (იხ. დანართი 2) თვალსაზრისით საქართველოს მე-4 პოზიცია უკავია და მოლდოვას ჩამორჩება 0,01 ქულით. ხოლო საქართველოს შემდეგ მოდის ევროკავშირის კანდიდატი ქვეყნები, როგორცაა: ჩრდილოეთ მაკედონია, უკრაინა, ბოსნია-ჰერცეგოვინა, ალბანეთი, სერბეთი და ა.შ., რომლებთანაც არის გახსნილი ასევე მოლაპარაკებები.

შემდეგი გამოსახულება (იხ. დანართი 3) შეეხება კორუფციის არარსებობას. საქართველო პირველ ადგილზეა 0,67 ქულით. უკრაინა მე-14-ზე, ხოლო მოლდოვა მე-12-ზე.

შემდეგი გამოსახულება – ღია მმართველობა (იხ. დანართი 4). საქართველო არის პირველ პოზიციაზე, შემდეგ მოსდევს მას მოლდოვა, უკრაინა და ა.შ. შემდეგი – ძირითადი უფლებები (იხ. დანართი 5). აქ საქართველო არის მე-5 ადგილზე. მოლდოვა არის მე-3-ზე, თუმცა ევროკავშირის ის კანდიდატი წევრები, რომელთანაც მოლაპარაკებებია გახსნილი – უკრაინა, ბოსნია-ჰერცეგოვინა, სერბეთი, ალბანეთი – ჩამორჩება საქართველოს ამ მონაცემებში.

რეგულირების აღსრულების საკითხშიც (იხ. დანართი 6) საქართველო პირველ ადგილზეა, სამოქალაქო, კრიმინალური მართლმსაჯულება და სხვა დანარჩენ მიმართულებებსაც თუ გადახედავთ, ნახავთ რომ საქართველო აქაც ერთ-ერთ წამყვან ადგილზეა.

უნდა აღინიშნოს რომ ეს შეფასება ზუსტად 1 თვის წინ (2024 წლის ოქტომბერში) გამოქვეყნდა, და ნდობის საკითხი რომ არ გაჩნდეს, უნდა ითქვას, რომ ამ შეფასების ერთ-ერთი მხარდამჭერი სხვასთან ერთად არის ევროკავშირის კომისია და შეერთებული შტატების სახელმწიფო დეპარტამენტი.⁷ აღარ ჩავთვალე საჭირო სხვა მაჩვენებლების მოყვანა, რომელიც ღია ბიუჯეტის⁸ მიხედვით, ატლანტიკური საბჭოს მონაცემებით საქართველო არის 41 ქვეყანას შორის ერთ-ერთი, რომელიც არის თავისუფალი კატეგორიის ქვეყანა,⁹ მათ შორის არცერთი სხვა კანდიდატი ქვეყანა არ მოიაზრება. ეს ინფორმაცია და ფაქტები წარმოვადგინე, რადგან წინა გამომსვლელმა რაღაც გაურკვეველ ავტორიტარულ სახელმწიფოზე ისაუბრა და გასაკვირია, რომელი ავტორიტარული სახელმწიფო აჩვენებს ასეთ ინდექსებს საერთაშორისო დონეზე ობიექტური შეფასებების საფუძველზე. ასევე ძალიან საინტერესოა ის ფაქტი, რომ რატომღაც ის ავტორიტარული სახელმწიფო, რომელიც 2012 წლამდე იყო, და ბატონს ძალიან კარგად მოეხსენებოდა ამის შესახებ, დღეს რატომღაც პროდასავლური მანტიით არის შემოსილი და ეს არავის დისკომფორტს არ უქმნის საერთაშორისო დონეზე, როდესაც მათ ევროპულ ძალას უწოდებენ.

თუ კოპენჰაგენის კრიტერიუმები გვესმის, ცხადი ხდება, რომ ევროკავშირთან დაახლოება არ გულისხმობს რუსეთისთვის სანქციების დაწესებას და სააკაშვილის განთავისუფლებას.

ევროპული ღირებულებების დაცვასა და ფუნქციონირებად საბაზრო ეკონომიკასთან ერთად

7 <https://worldjusticeproject.org/about-us/who-we-are/sup-porters>

8 <https://mof.ge/en/News/10912>

9 <https://agenda.ge/en/news/2024/39462#gsc.tab=0>

ეს, პირველ რიგში, გულისხმობს საკანონმდებლო დაახლოებას, რომლის დღის წესრიგი და სამოქმედო გეგმა გათვალისწინებულია სწორედ ასოცირების შეთანხმებით. მაშინ, როდესაც ასეთი კრიტიკა ისმის შინ თუ გარეთ პრემიერის მიერ 28 ნოემბერს გახმოვანებულ გადაწყვეტილებასთან დაკავშირებით და კონტექსტიდან ამოგლეჯილად მიუთითებენ მხოლოდ იმას, რაც მათ აწყობთ და ისიც დამახინჯებით, არ ვფიქრობ ნორმალური საქციელია და საშუალო გონებრივი შესაძლებლობის მქონე ადამიანისთვის დამაჯერებელი. პრემიერის განცხადება¹⁰ სამი ძირითადი ნაწილისგან შედგებოდა: პირველი შეეხებოდა საქართველოს ევროკავშირში სრულფასოვანი განწევრიანების, როგორც სახელმწიფოს ეროვნულ და ისტორიულ მიზანს; მეორე ნაწილი ჩამოთვლიდა ყველა იმ უსამართლო ქმედებას (რომელთა ცალკეულ ასპექტებს ზემოთ შევხე), რაც ევროკავშირის ინსტიტუციებისა და ცალკეული ოფიციალური პირების მხრიდან საქართველოს წინააღმდეგ ხორციელდებოდა და მესამე ნაწილი, ასახავდა საქართველოს დამოკიდებულებას, 2028 წლის ბოლომდე არ დაეყენებინა ევროკავშირთან მოლაპარაკებების გახსნის საკითხი. კომიკურია, რომ განცხადების პირველი ორი ნაწილი განგებ დატოვეს ყურადღების მიღმა და მხოლოდ მესამე ნაწილით შემოიფარგლნენ, ისიც იმ ნარატივით, რომ საქართველომ „შეაჩერა ევროკავშირში განწევრიანების პროცესი“. ეს ნარატივი კი ბევრი მიზეზიდან გამომდინარე ყალბია:

1. პრემიერი განცხადების პირველივე ნაწილიდან ერთმნიშვნელოვანია, რომ საქართველოს ევროინტეგრაცია ქვეყნის მთავარი ამოცანაა და რომ 2030 წელს

10 <https://www.imeri.ge/ge/video/176691/irakli-kobakhidzis-gantskhadeba>

ევროკავშირში განწვრიანებისთვის „ყველა ძალისხმევა“ იქნება განუული;

2. ევროკავშირთან მოლაპარაკებების გახსნა ამ ეტაპზე, არ არის გადამწყვეტი 2030 წელს საქართველოს ევროკავშირში განწვრიანებისთვის. რომც იყოს გადამწყვეტი, ეს ტექნიკური საკითხი საქართველოზე არ არის დამოკიდებული, არამედ ეს ევროკავშირის სუვერენულ გადაწყვეტილებას წარმოადგენს. საქართველოს ჯერ კიდევ 2022 წელს აქვს ევროკავშირში განწვრიანების განაცხადი დაყენებული, რაც თავისთავად ყველა შესაბამის ნაბიჯს, მათ შორის მოლაპარაკებების გახსნის მოთხოვნას გულისხმობს. საქართველოს აქვს მხოლოდ მოთხოვნის უფლება, გადაწყვეტილება მოლაპარაკების გახსნაზე ევროკავშირის მისაღება. შესაბამისად გაუგებარია, რომელი „განწვრიანების შეჩერებაზე“ საუბარი საქართველოს მხრიდან, თუ ეს ტექნიკური ნაბიჯი ევროკავშირის გადასადგმელია;
3. ევროკავშირმა ჯერ კიდევ გასული წლის ივნისში მიიღო გადაწყვეტილება (ბოლომდე გაუგებარი მოტივებით) საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის დეფაქტო შეჩერებასთან დაკავშირებით. შესაბამისად, ლოგიკურია, რომ საქართველო ვერ შეაჩერებდა მათ მიერ უკვე შეჩერებულ პროცესს;
4. საქართველო მზადაა დღესაც მოაწეროს ხელი მოლაპარაკებების გახსნას, თუკი ასეთი გადაწყვეტილება ევროკავშირის მხრიდან მიიღება. რაც სამართლიანი იქნებოდა, რადგან ყველა შინაარსობრივ საკითხებთან დაკავშირებით („დამსახურებაზე დაფუძნებით“), საქართველო

სხვა კანდიდატ ქვეყნებთან მიმართებაში არათუ თანაბარ, არამედ უკეთეს პოზიციებზეც კი იმყოფება. – და ბოლოს, რაც ვფიქრობ ყველაზე მთავარია –

5. ევროკავშირში განწვრიანებისთვის, რომელიც ყველაზე ადრე 2030 წელს შეიძლება მოხდეს, არ არის მნიშვნელოვანი თუ როდის გაიხსნება მოლაპარაკებები, არამედ მნიშვნელოვანია სახელმწიფოს მზაობა განწვრიანებისთვის. სახელმწიფოს მზაობის კრიტერიუმებზე კი ზემოთ უკვე ვისაუბრე. ეს არის სახელმწიფოს დემოკრატიული, ეკონომიკური და საკანონმდებლო მზაობა. ზუსტად ასოცირების შეთანხმებით არის გათვალისწინებული ყველა ის ვადებულება რაც აუცილებელია განწვრიანებისთვის როგორც საკანონმდებლო დაახლოების, ისე დემოკრატიისა თუ კანონის უზენაესობის უზრუნველყოფის კუთხით.

პრემიერის განცხადებიდან ცხადი იყო, რომ საქართველო გააგრძელებდა ასოცირების შეთანხმებით გათვალისწინებულ საკანონმდებლო დაახლოებას 2027 წლამდე, როგორც ეს განერილია თავად შეთანხმებაში. ეს სრულიად ლოგიკური და შინაარსზე კონცენტრირებული გადაწყვეტილება იყო, იმ გამოცდილების გათვალისწინებით, რაც მივიღეთ ევროკავშირისა თუ სხვა შიდა თუ გარე აქტორების მიერ უსამართლოდ და საქართველოს ეროვნული ინტერესების ხელყოფის მცდელობებით. ამ პოლიტიკური გადაწყვეტილებით „ევროინტეგრაციის“ ბერკეტის ბოროტად გამოყენება, რამაც უდავოდ ხელი შეუწყო საზოგადოების გახლეჩას და საქართველოს შიდაპოლიტიკური დაძაბულობის გამძაფრებას, ნაწილობრივ განეიტრაალდა.

NONA GELASHVILI

**Visiting Lecturer, International University of the Caucasus,
Ph.D. Candidate, University of Hamburg**

Greetings, ladies and gentlemen,

My presentation today is titled: “Legal and Political Aspects of Georgia’s Integration into the European Union.” It is crucial to note that the membership of Georgia in the European Union has been a cherished dream of mine for at least the past twenty years. I began studying EU law in 2004, during which I obtained two master’s degrees from the University of Hamburg and Tbilisi State University. Essentially, my entire professional career has been connected to this aspiration. Therefore, the most joyous moment for me in this regard was in 2022 when Georgia was granted a European perspective by the European Union. As you may know, prior to this point, there had been no indications that Georgia could ever achieve EU membership.

In the Association Agreement, our country is referred to as an “Eastern European country,” while Article 49 of the Treaty of Lisbon states that any “European state” may apply for EU membership. The literature has speculated that Georgia’s designation as an “Eastern” European country could potentially exclude it from EU membership. However, the onset of Russia’s aggressive war against Ukraine in 2022 significantly accelerated the European integration process for three associated countries: Moldova, Ukraine, and Georgia.

I would like to remind the audience that among all the tangible steps taken towards integration with the European Union by successive Georgian governments, the current administration is associated with perhaps the most significant outcomes. Allow me to highlight a few key facts: the signing of the Association Agreement in 2014, the decision on visa facilitation in 2017, the constitutional amendment made in 2019 (Article 78), which defines Euro-Atlantic integration as the country’s foreign policy course, the application for EU membership submitted in 2022, and the granting of candidate status in 2023 (achieved largely independent-

ly, amidst the consistent opposition from the political spectrum that frequently voiced contrary positions).

Through my presentation today, I aim to present the issues raised by the previous speaker regarding the alleged authoritarianism in our country with factual and legal justification. I hope we can engage in a discussion on this matter following the presentation.

Let us return to the legal aspect concerning the topic of EU membership. This involves foundational documents such as the Treaty on European Union, the Treaty of Lisbon, and the constitutional framework of the EU, akin to our own constitution. Article 49 states that any European country sharing European values may become a member of the European Union.

What do we mean by “European values,” a term we’ve been hearing frequently from various EU institutions and bureaucrats over the past two years? According to Article 2 of the same treaty, European values encompass the respect for human dignity, freedom, democracy, equality, the rule of law, and the protection of human rights and minority rights. This list represents the very European values that our state must focus on and strengthen its mechanisms for their protection.

These are not the types of measures that we often see referenced in European Parliament resolutions, such as those related to the release of Mikheil Saakashvili. It is important to note that the European Court of Human Rights did not accept the complaints regarding the inadequate conditions of Saakashvili’s imprisonment, stating that there were no violations of his human rights. Furthermore, in May of last year, the Court determined that Saakashvili was serving

his sentence fairly for the murder of Giorgi Girgvliani and the beating of Valeri Gelashvili, asserting that there was no political persecution involved.

Additionally, the Strasbourg Court has pointed out the systemic offenses that occurred during Saakashvili’s administration in its rulings. Therefore, we must differentiate between genuine European values and the calls made by entities such as the European Parliament, which may focus on issues like the release of Saakashvili or the imposition of sanctions on Russia.

It’s crucial to understand that while political pressures and statements from parliamentary bodies are noteworthy, they do not always align with the core principles of democracy and human rights that underlie EU integration efforts. Consequently, our focus should remain on the authentic values that serve as the foundation for EU membership, rather than political narratives that may not fully embody these ideals.

I believe that every member of the European Parliament should understand that Georgia, which is not a NATO member and has stood at NATO’s open door for 20 years without any security guarantees, with 20% of its territory occupied by Russia, cannot be subjected to sanctions that would not only endanger its own security but also be counterproductive from an economic standpoint. Such economic sanctions would primarily harm Georgia and not Russia.

Moreover, the calls for sanctions against Russia or for the release of Mikheil Saakashvili do not represent the core of European values. On the contrary, they contradict the EU’s constitutional principles. According to its constitution, the foremost obligation of the EU as a foreign actor is the maintenance

and promotion of peace on the international stage. In defining its role as a foreign actor, the European Union perceives itself as a custodian and facilitator of peace, rather than a source of new conflicts and escalations.

Therefore, I urge anyone who makes loud statements regarding Georgia and narratives related to Russia or other influences to closely examine their own constitutional framework. They should consider the EU's role at the international level and evaluate whether their calls for sanctions against Georgia infringe upon the principles of peace outlined in that framework.

European integration is fundamentally based on operationalizing certain provisions of the Lisbon Treaty, particularly Articles 49 and 2, in conjunction with the Copenhagen criteria established in 1993. These criteria serve as the benchmarks for assessing the readiness of countries wishing to join the European Union.

The Copenhagen criteria consist of three main components:

1. **Stability of Institutions:** This criterion pertains to the stability of a country's institutions in relation to democracy, the rule of law, and the protection and respect for human rights and minority rights. It assesses the degree to which a country upholds democratic norms and European values, as outlined in Article 2 of the Lisbon Treaty. The integrity of political institutions is vital for the functioning of democracy and for maintaining the rights of all citizens.
2. **Functioning Market Economy:** The second criterion evaluates the functioning of a country's market and economy. While my legal as-

essment cannot delve deeply into economic issues, it is evident that Georgia exhibits a favorable trend when compared to other candidate countries, particularly Moldova. Excluding Ukraine due to its ongoing war, Georgia shows positive changes and growth in its economic landscape, indicating its potential for a functioning market economy in relation to EU standards.

3. **Ability to Adopt and Manage Obligations of EU Membership:** The third criterion encompasses the capacity to adopt and manage the obligations that come with EU membership, including the transposition of EU legislation into national law. This entails not only compliance with existing EU laws and regulations but also an ability to implement them effectively within the national framework.

In summary, these criteria collectively outline the essential prerequisites for any state aspiring to join the European Union, underscoring the importance of democratic governance, economic viability, and legislative alignment with EU standards. As such, they serve as critical guidelines for evaluating a candidate nation's readiness for EU membership.

It is noteworthy that the progress of the country on the path to European Union accession is contingent upon its advancement in meeting the established criteria, which reflects a "merit-based" integration approach.

The previous speaker addressed the topic of authoritarian states. In this context, I have consulted the Rule of Law Index from the World Justice Project (see Appendix 1), which illustrates that Georgia ranks first in this index. You can observe the standings of Koso-

vo, Moldova (which has opened negotiations with the EU), North Macedonia (6th place), Bosnia and Herzegovina (7th), Ukraine (9th), and Serbia (11th place), all of which are also in negotiation processes with the EU.

Regarding the limitation of governmental power (see Appendix 2), Georgia holds the 4th position, trailing Moldova by a mere 0.01 points. Following Georgia are other EU candidate countries such as North Macedonia, Ukraine, Bosnia and Herzegovina, Albania, and Serbia, all of which are also engaged in negotiations.

The subsequent representation (see Appendix 3) addresses the absence of corruption, where Georgia again occupies the top position with a score of 0.67. Ukraine ranks 14th, whereas Moldova is positioned 12th.

The following illustration focuses on open governance (see Appendix 4). Again, Georgia leads in this area, followed by Moldova, Ukraine, and others.

Lastly, concerning fundamental rights (see Appendix 5), Georgia is positioned 5th. Although Moldova ranks 3rd, the EU candidate members currently in negotiations – Ukraine, Bosnia and Herzegovina, Serbia, and Albania—trail behind Georgia in this regard.

In terms of regulatory enforcement (see Appendix 6), Georgia occupies the first position. A review of civil and criminal justice, as well as other relevant domains, indicates that Georgia is consistently among the leading countries.

It is important to note that this assessment was published exactly one month ago (in October 2024). To address potential issues of trust in this evaluation, it should be highlighted that among its endorsers are the

European Commission and the United States Department of State. I have opted not to include additional indicators; however, according to the Open Budget Index, Georgia is classified as one of the free category countries among 41 nations, with none of the other candidate countries sharing this classification.

I present this information and these facts in light of the previous speaker's discussion concerning an ambiguous authoritarian state. It raises the question: which authoritarian regime demonstrates such indices based on objective international assessments? Furthermore, it is intriguing that the authoritarian state prior to 2012—of which the speaker is well aware—now appears cloaked in a pro-Western guise, seemingly without causing any discomfort on the international stage when referred to as a European power.

Understanding the Copenhagen criteria clarifies that aligning with the European Union does not necessitate the imposition of sanctions against Russia or the release of Mikheil Saakashvili.

The protection of European values and a functional market economy fundamentally require legislative alignment, as outlined in the agenda and action plan provided by the Association Agreement. In light of the criticism directed both domestically and internationally towards the Prime Minister's announcement on November 28, it is concerning that detractors selectively extract details that suit their narrative, often distorting the context. This behavior does not reflect a reasonable stance and is unlikely to convince individuals of average cognitive ability.

The Prime Minister's statement consisted of three main components: the first emphasized Georgia's aspiration for full-fledged membership in the Europe-

an Union as a national and historical objective; the second enumerated various unjust actions (some of which I previously addressed) taken against Georgia by EU institutions and individual officials; and the third outlined Georgia’s position on the matter of opening EU membership negotiations by the end of 2028.

It is almost comical that the first two components of the statement were deliberately overlooked, with the focus solely on the third part, framed by the narrative that Georgia has “suspended the process of EU membership.” This narrative is misleading for several reasons:

1. From the outset of his statement, the Prime Minister unequivocally affirmed that European integration is Georgia’s primary objective, emphasizing that “all efforts” will be made towards EU membership by 2030;
2. The opening of negotiations with the EU at this point is not crucial for Georgia’s accession to the EU by 2030. Even if it were deemed critical, this is a technical matter that does not depend on Georgia itself; rather, it represents a sovereign decision by the European Union. Georgia has had its application for EU membership submitted since 2022, which inherently includes the request to open negotiations. Georgia holds only the right to request this; the decision to commence negotiations ultimately lies with the EU. Therefore, it is unclear what is meant by the “suspension of the accession process” from Georgia’s perspective, given that this technical step is for the EU to undertake;
3. It is worth noting that the EU made a decision in June of last year (for reasons that re-

main largely unclear) to effectively suspend Georgia’s integration process. Consequently, it is logical that Georgia cannot halt a process that has already been suspended by the EU;

4. Georgia is prepared to sign the agreement to open negotiations today, should such a decision be made by the European Union. This would be a fair outcome, as Georgia stands not only on equal footing but potentially in a superior position compared to other candidate countries regarding substantive issues (based on merit);
5. Ultimately, and I believe this is the most crucial point, the timing of when negotiations are opened is not as important as the state’s readiness for EU membership, which may occur as early as 2030. The criteria for state readiness, which I have previously addressed, encompass the democratic, economic, and legislative preparedness of the country. The Association Agreement outlines all the obligations necessary for accession, both in terms of legislative alignment and the assurance of democracy and the rule of law.

The Prime Minister’s statement clearly indicated that Georgia would continue its legislative alignment as outlined in the Association Agreement until 2027. This decision is entirely logical and focused on substance, especially considering the experiences we have had with both the European Union and various internal and external actors attempting to undermine Georgia’s national interests unfairly. By making this political decision, the misuse of the “Eurointegration” lever, which has undoubtedly contributed to societal division and heightened internal political tensions in Georgia, has been partially mitigated.

დანართი 1 – Appendix 1

World Justice Project – Rule of Law Index

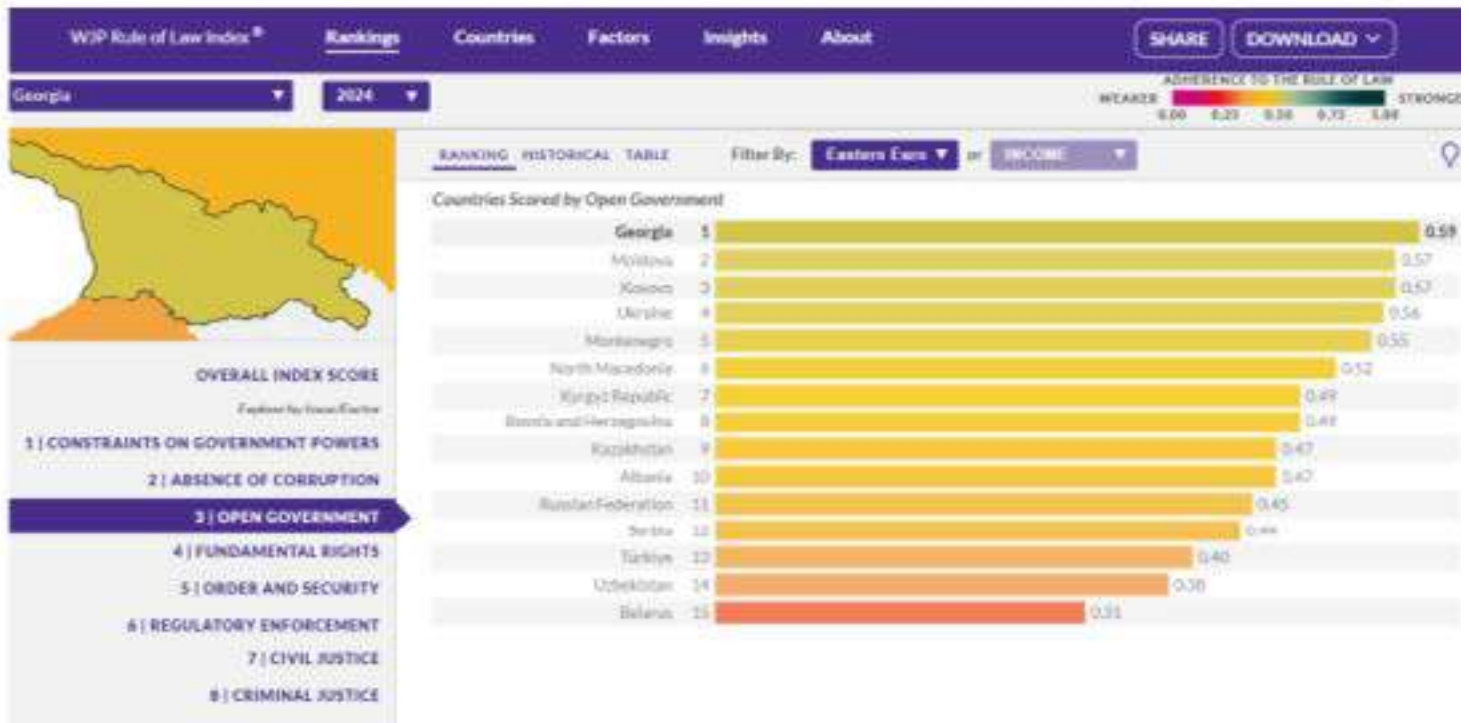
დანართი 2 –Appendix 2

დანართი 3 – Appendix 3

დანართი 4 – Appendix 4

დანართი 5 – Appendix 5

დანართი 6 – Appendix 6

ევროპის უნივერსიტეტის
სამართლის ინსტიტუტი
European University
Institute of Law

(+995 32) 2 000 171 (120)

info@law.org.ge

თბილისი. გურამიშვილის გამზ. N76